Meeting Book: Vest-Agder kontrollutvalg (11.12.2019)

Vest-Agder kontrollutvalg

Date: 2019-12-11T12:00:00

Location: Thon Hotel Parken, Kristiansand

Note:

Det kalles med dette inn til møte i Vest-Agder kontrollutvalg 11.12.2019 kl. 12.00.

Møtested: Thon hotell Parken, Kristiansand.

Forfall meldes til sekretær for utvalget på e-post: sander.haga.ask@temark.no eller på tlf: 99 35 85 99.

Vara møter kun etter særskilt innkalling.

Utvalget er invitert inn i møte til Agder fylkeskommune kontrollutvalg sitt første møte som starter kl. 13.00 på samme sted. .

Saksliste

Møteinnkalling

8/19 Godkjenning av møteinnkalling 11.12.2019 3

Møteprotokoll

8/19 Godkjenning av protokoll fra møte 15.10.2019 4

Saker til behandling

40/19 Oppfølging av selskapskontroll i Vigo IKS 15

41/19 Rapport fra selskapskontroll Konsesjonskraft IKS Vest-Agder fylkeskommune 47

42/19 Orientering fra revisor 11.12.2019 86

43/19 Referatsaker 11.12.2019 87

44/19 Eventuelt 11.12.2019 88

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 19/00138-54
Saksbehandler Sander Haga Ask

Saksgang	Møtedato
Vest-Agder kontrollutvalg	11.12.2019

Godkjenning av møteinnkalling 11.12.2019

Forslag fra sekretariatet:

Møteinnkalling godkjennes.

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 19/00138-55
Saksbehandler Sander Haga Ask

Saksgang	Møtedato
Vest-Agder kontrollutvalg	11.12.2019

Godkjenning av protokoll fra møte 15.10.2019

Forslag fra sekretariatet:

Protokollen fra møte 15.10.2019 godkjennes.

Vedlegg:

- Protokoll Vest-Agder kontrollutvalg 15.10.2019

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Møteprotokoll

Vest-Agder kontrollutvalg

Dato:	15.10.2019 kl. 9:00
Sted:	Fylkeshuset, Møterom Ny-Hellesund
Arkivsak:	19/00138
Til stede:	Vidar Kleppe (leder) (DEM), Sølvi Gjerdahl Thomassen (SV), Lars Jørgen Hauge (AP), Terje Imeland (KRF)
Møtende varamedlemmer:	Vara ikke innkalt.
Forfall:	Bente Birkeland (H)
Andre:	Ass. Revisjonssjef Monica Harsvik Smith-Tønnessen Statsautorisert revisor Torjus Finstad Ledaal Økonomisjef Lise Solgaard sak 35-36/19
Protokollfører:	Sander Haga Ask

Sakskart			Side
		Møteinnkalling	
7/19	19/00138-47	Godkjenning av møteinnkalling 15.10.2019	3
		Møteprotokoll	
7/19	19/00138-48	Godkjenning av protokoll fra møtet 18.09.2019	4
		Saker til behandling	
35/19	19/15871-1	Orientering om 2. tertialrapport 2019	5
36/19	19/15840-3	Felles selskapskontroll i Ferde AS og Skyttel AS	6

37/19	19/00152-11	Orientering fra revisor 15.10.2019	7
38/19	19/00153-11	Referatsaker 15.10.2019	8
39/19	19/00154-10	Eventuelt 15.10.2019	9

Kristiansand, 15.10.2019

Vidar Kleppe
Kontrollutvalgsleder

Sander Haga Ask
Sekretær

Møteinnkalling

7/19 Godkjenning av møteinnkalling 15.10.2019

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Vest-Agder kontrollutvalg	15.10.2019	7/19

Forslag fra sekretariatet:

Møteinnkallingen godkjennes.

Møtebehandling

Votering
Enstemmig for forslag til vedtak.

Vedtak
Møteinnkallingen godkjennes.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

Møteprotokoll

7/19 Godkjenning av protokoll fra møtet 18.09.2019

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Vest-Agder kontrollutvalg	15.10.2019	7/19

Forslag fra sekretariatet:

Protokollen fra møtet 18.09.2019 godkjennes.

Møtebehandling

Votering
Enstemmig for forslag til vedtak.

Vedtak
Protokollen fra møtet 18.09.2019 godkjennes.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

Saker til behandling

35/19 Orientering om 2. tertialrapport 2019

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Vest-Agder kontrollutvalg	15.10.2019	35/19

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget tar saken til orientering.

Møtebehandling
Økonomisjef Lise Solgaard orienterte om 2. tertialrapport for 2019 og den politiske behandlingen av den samt svarte på spørsmål.

Det ble videre orientert om dommen i lagmannsretten vedrørende Vågsbygdveien og hvordan dette påvirket fylkeskommunen. Hun svarte på spørsmål fra kontrollutvalget om saken.

Votering
Enstemmig for forslag til vedtak.

Vedtak
Kontrollutvalget tar saken til orientering.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

36/19 Felles selskapskontroll i Ferde AS og Skyttel AS

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Vest-Agder kontrollutvalg	15.10.2019	36/19

Forslag fra sekretariatet:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Møtebehandling
Sekretariatet orienterte om henvendelsen fra kontrollutvalgene i Sogn og Fjordane og Hordaland.

Økonomisjef Lise Solgaard er styremedlem i Ferde AS og svarte på spørsmål om selskapet fra kontrollutvalget.

Omforent forslag til vedtak fremsatt i møtet:
Kontrollutvalget i Vest-Agder har etter en helthetlig grundig vurdering valgt å takke nei til å bli med i den felles selskapskontrollen. Grunnen til dette er at utvalget ikke har midler innen vedtatt budsjett og plan for selskapskontroll for perioden er gjennomført i henhold til vedtatt plan.

Kontrollutvalget mener med de forestående endringer i fylkeskommunen og potensielt selskapsavtalen bør et nytt kontrollutvalg ta stilling til saken.

Votering
Enstemmig for forslag til vedtak fremsatt i møtet.

Vedtak
Kontrollutvalget i Vest-Agder har etter en helthetlig grundig vurdering valgt å takke nei til å bli med i den felles selskapskontrollen. Grunnen til dette er at utvalget ikke har midler innen vedtatt budsjett og plan for selskapskontroll for perioden er gjennomført i henhold til vedtatt plan.

Kontrollutvalget mener med de forestående endringer i fylkeskommunen og potensielt selskapsavtalen bør et nytt kontrollutvalg ta stilling til saken.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

37/19 Orientering fra revisor 15.10.2019

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Vest-Agder kontrollutvalg	15.10.2019	37/19

Forslag fra sekretariatet:

Saken tas til orientering.

Møtebehandling
Ass. Revisjonssjef Monica Harsvik Smith-Tønnessen og statsautorisert revisor Torjus Finstad Ledaal orienterte om:

1. Møte med Statens Vegvesen om overdragelsen til fylkene og risikoer knyttet til dette.
2. Agder Kommunerevisjon IKS sin oppfølging av fellesnemda sitt vedtak om sammenslåing av revisjonsselskapene i Agder og avslaget til de to andre revisjonsselskapene.
3. Revisjonsteamet som jobber med fylkeskommunen er økt med en ekstra revisor.
4. Revisjonen skal på besøk på skoler og gjennomgå rutiner med rektorene.
5. Det er avgitt en bekreftelse om etterlevelsen av finansreglementet.

Votering
Enstemmig for forslag til vedtak.

Vedtak
Saken tas til orientering.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

38/19 Referatsaker 15.10.2019

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Vest-Agder kontrollutvalg	15.10.2019	38/19

Forslag fra sekretariatet:

Saken tas til orientering.

Møtebehandling

1. Referatsaker
    a. Fellesnemda for Agder fylkeskommune har vedtatt at kontrollutvalget i Agder fylkeskommune skal ha 5 medlemmer og leder av utvalget skal sitte i fylkestinget.
2. Neste møte blir fellesmøte 11.12.2019 med kontrollutvalget i Aust-Agder og nytt kontrollutvalg for Agder fylkeskommune.

Votering

Enstemmig for forslag til vedtak.

Vedtak

Saken tas til orientering.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

39/19 Eventuelt 15.10.2019

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Vest-Agder kontrollutvalg	15.10.2019	39/19

Møtebehandling
Ingen saker.

Votering

Vedtak

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 17/07213-24
Saksbehandler Sander Haga Ask

Saksgang	Møtedato
Vest-Agder kontrollutvalg	11.12.2019

Oppfølging av selskapskontroll i Vigo IKS

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget anser at rapportens anbefalinger er tilfredsstillende fulgt opp og avslutter med dette oppfølgingen av saken.

Bakgrunn for saken:

Vigo IKS er et interkommunalt selskap som er eid av 17 fylkeskommuner og Oslo kommune. Selskapet oppsto i forlengelsen av et langvarig samarbeid om å koordinere utviklingen av viktige IT-systemer for videregående opplæring og ble etablert i februar 2012. Selskapet er organisert med et representantskap på 18 medlemmer, 1 medlem fra hver eierkommune, og et styre på 5 medlemmer. Selskapet jobber med drift og utvikling av en rekke datasystemer, der det skoleadministrative systemet Visma Flyt Skole er det mest omfattende.

Kontrollutvalget vedtok selskapskontroll av Vigo IKS i kontrollutvalgets sak 39/17. Kontrollutvalget i Sør-Trøndelag fylkeskommune bestilte en selskapskontroll gjennomført som en forvaltningsrevisjon av Vigo IKS. I den forbindelse inviterte Kontrollutvalgssekretariatet Midt-Norge IKS kontrollutvalgene i de øvrige eierkommunene til å delta i kontrollen og gjennomføre egne eierskapskontroller. Agder Kommunerevisjon IKS leverte rapporten fra eierskapskontrollen i 2018 og ble behandlet i kontrollutvalgets møte 03.12.2018.

Revisjonens gjennomgang viste at eierinteressene i Vigo IKS utøves i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger. Representantskapet behandlet budsjett, økonomiplan, regnskap, valgt styremedlemmer, styreleder og nestleder som forutsatt av IKS loven.

Videre skrev revisor at selskapet hadde etablert en praksis med at sakslisten med dokumenter ble lagt ut syv dager før møtene i representantskapet, som ikke samsvarer med §8 i IKS-loven. IKS-loven sier at innkallingen skal skje minimum 4 uker før møtet. Selskapet skal ha vært i ferd med å endre praksis slik at dette skulle skje i samsvar med IKS-loven. Det manglet underskrift fra representantskapets referater for 2016 og 2017.

Selskapsavtalen er utformet i tråd med IKS-loven og revisjonen mener i rapporten at det er hensiktsmessig å organisere det som et interkommunalt selskap. Selskapets mål er beskrevet i selskapsavtalen, selskapsstrategien og prosjektporteføljen. Revisjonens vurdering er at eierne har satt klare mål for selskapets virksomhet. Det er utarbeidet etisk regelverk for selskapet og rutiner for varsling.

Revisjonens gjennomgang av årsmeldingene 2016 og 2017 viser at det imidlertidig ikke sies noe nevneverdig om selskapets arbeid med etikk og samfunnsansvar.

Årsmeldinger og årsregnskap for selskapet legges frem for hovedutvalget for kultur og utdanning og fylkestinget i Vest-Agder.

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i saken:

«Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og innstiller følgende til fylkestinget:

Fylkestinget tar selskapskontrollrapporten i Vigo IKS til orientering og ber om at rapportens anbefalinger følges opp om at:

1. *Det legges til rette for eiermøter/kontaktmøter mellom fylkeskommunen og Vigo IKS*
2. *Innkalling til representantskapet er i samsvar med interkommunale selskaper med 4 ukers varsel med saksliste*
3. *Representantskapet sikrer at Vigo IKS rapporterer om selskapets arbeid med etikk og samfunnsansvar gjennom årsmeldingen*
4. *styremedlemmer i fylkeskommunens selskaper registrerer sine verv i styrevervregisteret*

Fylkestinget ber fylkesrådmannen gi en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget innen utgangen av 2019 på hvordan rapporten er blitt fulgt opp.»

Fylkestinget vedtok enstemmig kontrollutvalgets innstilling i saken

Kontrollutvalget behandlet senere rapport fra forvaltningsrevisjon i Vigo IKS utført av Revisjon Midt-Norge SA i møte 08.04.2019 sak 18/19. I rapporten var problemstilling nr. 1 i stor grad lik som den gjennomførte eierskapskontrollen utført av Agder Kommunerevisjon IKS.

Rapporten kommer med to anbefalinger hvorav en av anbefalingene går på eierskapskontrollen og en anbefaling går på interne forhold i selskapet. Første anbefaling er å påse at representantskapet får innkalling og saksliste 4 uker før årsmøtet. Anbefaling nr. 2 går på at Vigo IKS må fortsette arbeidet med en tilstrekkelig og hensiktsmessig internkontroll i selskapet og at dette bør omfatte alle deler av selskapets virksomhet. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i saken:

«Kontrollutvalget tar rapporten og innstiller følgende til fylkestinget:

1. *Fylkestinget ber eierrepresentanten påse at selskapet ved styret:*
    a. *Synliggjør risiko ved anskaffelser i selskapets strategier og rutiner*
    b. *Fortsetter arbeidet med implementering av system for internkontroll og at håndtering av personopplysninger er i tråd med gjeldende lov og forskrift*
2. *Fylkestinget ber eierrepresentanten i representantskapet til Vigo IKS å fremme forslag innen utgangen av 2020 om:*
    a. *Å evaluere styrets behov for å sikre eiernes målsetninger med selskapet oppnås, herunder også om styret har tilstrekkelig og nødvendig kompetanse for å møte fremtidige utfordringer*
    b. *At styret i Vigo IKS evaluerer behovet for etablering av et permanent og internt større fagmiljø*

Fylkestinget tar rapporten for øvrig til orientering»

Fylkestinget vedtok enstemmig kontrollutvalgets innstilling. Sistnevnte rapport er ikke gjenstand for ytterligere oppfølging fra kontrollutvalgets side og fylkestinget har heller ikke pålagt kontrollutvalget dette. Kontrollutvalget er derimot pålagt av fylkestinget å følge opp eierskapskontrollrapporten fra Agder Kommunerevisjon IKS.

Saksopplysninger:

I tråd med fylkestingets vedtak av i forbindelse med behandlingen av eierskapskontrollen fra Agder Kommunerevisjon IKS er fylkesrådmannen bedt om å gi en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget om oppfølgingen av selskapskontrollen. Av vedtaket kan man se at fylkesrådmannen skal gi en tilbakemelding på følgende:

1. Det bør legges til rette for eiermøter/kontaktmøter mellom fylkeskommunen og Vigo IKS
2 Innkalling til representantskapet er i samsvar med Lov om interkommunale selskaper med 4 ukers varsel med saksliste
3 Representantskapet sikrer at Vigo IKS rapporterer om selskapets arbeid med etikk og samfunnsansvar gjennom årsmeldingen
4 Styremedlemmer i fylkeskommunens selskaper registrerer sine verv i styrevervregisteret

Fylkesutdanningssjef i Vest-Agder fylkeskommune og styreleder i Vigo IKS Arly Hauge har i e-post til sekretariatet gitt følgende tilbakemelding på oppfølgingen av anbefalingene i rapporten:

1. Vest-Agder fylkeskommune gjennomfører ordinære eiermøter gjennom representant i representantskapet. I tillegg har Vigo IKS gjennomført kontaktmøter med rådmannsutvalget og fylkesutdanningskollegiet på nasjonalt nivå. Her er felles eierinteresse fulgt opp. Vest-Agder fylkeskommune har ikke gjennomført egne eiermøter/kontaktmøter med Vigo IKS.
2. Anbefalingen er fulgt opp og Vigo IKS melder at innkalling med saksliste sendes ut med 4 ukers varsel.
3. Anbefalingen er fulgt opp og Vigo IKS har utarbeidet etiske retningslinjer for selskapet. Retningslinjene er behandlet i styret og rapportert i årsmelding 2018 side 23-24. Årsmeldingen er behandlet i fylkestinget, sak 49/19.
4. Vigo IKS har fulgt opp anbefalingen. Fylkesrådmannen melder i tillegg at det ikke var mangler knyttet til registrering i styrevervregisteret hos representanter fra Vest-Agder fylkeskommune

Vurdering fra sekretariatet:

Kontrollutvalget må i denne saken ta stilling til om selskapskontrollen er fulgt i tråd med fylkestingets vedtak. Fylkestinget har bedt om at fylkesrådmannen skal gi en skriftlig tilbakemelding på oppfølgingen av eierskapskontrollen utført av Agder kommunerevisjon IKS. Fylkestinget påla ikke at kontrollutvalget skulle følge opp forvaltningsrevisjonen som ble utført av Revisjon Midt-Norge SA.

Utfra den tilbakemeldingen gitt på oppfølgingen av rapportens anbefalinger ser det ut til at anbefalingene i all hovedsak er fulgt opp. Det er riktignok ikke gjennomført egne eiermøter mellom fylkeskommunen og Vigo IKS, men det er gjennomført kontaktmøter med rådmannsutvalget og fylkesutdanningskollegiet hvor felles eierinteresser er fulgt opp. Videre står det at fylkeskommunen gjennomfører eiermøter gjennom representanten i representantskapet.

Vedlegg:

- Rapport fra selskapskontroll Vigo IKS – Agder Kommunerevisjon IKS

Agder Kommunerevisjon

Selskapskontroll

Vigo IKS

November 2018

Forord

Fylkestinget behandlet 13.12.2016 Overordnet analyse og plan for selskapskontroll 2016-2019 (sak 64/16). Kontrollutvalget fikk fullmakt av fylkestinget til å endre planen i perioden ved behov.

Selskapskontroll av Vigo IKS ble vedtatt av kontrollutvalget (sak 39/17).

Kontrollutvalget i Sør-Trøndelag fylkeskommune har bestilt en selskapskontroll gjennomført som forvaltningsrevisjon av Vigo IKS. I den forbindelse inviterte Kontrollutvalgssekretariatet Midt-Norge IKS kontrollutvalgene i de øvrige eierkommunene til å delta i kontrollen og gjennomføre egne eierskapskontroller.

Denne eierskapskontrollen er gjennomført i overenstemmelse med kommunelovens regler om gjennomføring av selskapskontroll i §§ 77 femte ledd og 80 samt med forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Prosjektet er gjennomført av Agder Kommunerevisjon IKS på oppdrag fra Vest-Agder kontrollutvalg.

Vi vil takke Vest-Agder fylkeskommune for et godt samarbeid i forbindelse med selskaps-kontrollen.

Kristiansand, 20.11.2018

Tor Ole Holbek
Revisjonssjef

Anne Helene Grunni-Hellestrand
Registrert revisor

Agder Kommunerevisjon IKS

Innhold

1 SAMMENDRAG OG ANBEFALINGER 5

2 INNLEDNING 7

2.1 Bakgrunn 7

2.2 Formål og problemstillinger 7

2.3 Avgrensninger 8

2.4 Vurderingskriterier 8

2.5 Metode og gjennomføring 8

2.6 Relevant regelverk 9

2.6.1 Lov om interkommunale selskap 9
2.6.2 Forvaltningsloven 10
2.6.3 Lov om offentlige anskaffelser 10
2.6.4 Offentlighetsloven 11
2.6.5 KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll 11
2.6.6 Fylkeskommunens retningslinjer for eierskap 12

3 OM VIGO IKS 14

3.1 Kort om selskapet og bakgrunn 14

3.2 Representantskapet og styret 15

4 EIERSTYRING OG OPPFØLGING AV VIGO IKS 17

4.1 Valg av selskapsform 17

4.2 Selskapsavtale 17

4.3 Representantskapets sammensetning og myndighet 19

4.4 Kompetanse i styrende organer 19

4.5 Gjennomføring av representantskapsmøter 20

4.6 Mål for Vigo IKS 21

4.7 Eiermøter og rapportering 22

4.8 Etisk retningslinjer og samfunnsansvar 23

4.9 Særskilte føringer fra fylkestinget vedrørende selskapet 25

5 OPPSUMMERING 26

6 ANBEFALINGER 28

7 HØRINGSUTTALELSE TIL RAPPORTEN 29

7.1 Høringsuttalelse fra fylkeskommunen 29

1 Sammendrag og anbefalinger

Vigo IKS er et interkommunalt selskap som er eid av 17 fylkeskommuner og Oslo kommune. Hovedkontoret er lokalisert i Skien. Selskapet arbeider med drift og utvikling av en rekke datasystemer, der det skoleadministrative systemet Visma Flyt Skole er det mest omfattende. Regnskapet for 2017 viste at selskapets driftsinntekter ble 71,3 millioner kroner.

Vest-Agder kontrollutvalg vedtok i desember 2017 å gjennomføre en eierskapskontroll av Vigo IKS. Gjennom denne eierskapskontrollen har revisjonen undersøkt hvordan Vest-Agder fylkeskommunes eierinteresser i selskapet forvaltes, herunder om de som forvalter eierinteressene gjør det i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger, og aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring.

Revisjonens gjennomgang viser at eierinteresser i Vigo IKS utøves i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger. Representantskapet har behandlet budsjett, økonomiplan, regnskap, valgt styremedlemmer, styreleder og nestleder som forutsatt i IKS-loven.

Selskapet hadde etablert en praksis med at sakslisten med dokumenter ble lagt ut syv dager før møtene i representantskapet, som ikke var i samsvar med § 8 i IKS-loven[1] (frist på 4 uker). Selskapet er i ferd med å endre praksis, slik at innkalling til møter i representantskapet skjer i samsvar med IKS-loven. Det er ført referater fra møtene, men disse er ikke underskrevet i 2016 og 2017. Fra 2018 blir referatene underskrevet av møteleder og to medlemmer valgt av representantskapet.

Selskapsavtalen ble utformet i tråd med kravene i IKS-loven. Sett i lys av Vigo IKS formål, funksjon og eiersammensetning, mener revisjonen at valg av interkommunalt selskap som selskapsform var hensiktsmessig ved opprettelsen av selskapet. Selskapets mål er beskrevet i selskapsavtalen, selskapsstrategien og i prosjektporteføljen. Revisjonens vurdering er at eierne har satt klare mål for selskapets virksomhet.

Fylkeskommunen har gjennom de overordnede prinsipper for eierstyring lagt til grunn at selskapet skal arbeide målrettet for å ivareta sitt samfunnsansvar. Det er utarbeidet etisk regelverk for selskapet og rutiner for varsling. Vår gjennomgang av årsmeldingene for 2016 og 2017 viser at det imidlertid ikke sies noe nevneverdig om selskapets arbeid med etikk og samfunnsansvar.

Årsmeldinger og årsregnskap for selskapet legges frem for hovedutvalget for kultur og utdanning og fylkestinget i Vest-Agder.

Fylkestinget har foruten etablering av selskapet, behandlet sak om kostnadsfordeling mellom eierne i 2016. Ny selskapsavtale som er godkjent av representantskapet i april 2018, må godkjennes av alle fylkestingene og Oslo bystyre.

[1] Lov 29. januar 1999 om interkommunale selskaper.

Anbefalinger

Revisjonen vil på grunnlag av de vurderinger som er gjort i eierskapskontrollen av Vigo IKS foreslå disse anbefalinger:

- Det bør legges til rette for eiermøter/kontaktmøter mellom fylkeskommunen og Vigo IKS.
- At innkalling til representantskapsmøter er i samsvar med lov om interkommunale selskaper (4 ukers varsel og med saksliste).
- Representantskapet bør sikre at Vigo IKS rapporterer om selskapets arbeid med etikk og samfunnsansvar gjennom årsmeldingen.
- På generelt grunnlag bør alle som påtar seg styreverv for fylkeskommunale selskaper registrere sine verv i styrevervregisteret.

2 Innledning

2.1 Bakgrunn

Vigo IKS er et interkommunalt selskap som er eid av 17 fylkeskommuner og Oslo kommune (eierkommunene). Selskapet oppsto i forlengelsen av et langvarig samarbeid om å koordinere utviklingen av viktige IT-systemer for videregående opplæring og ble etablert i februar 2012. Selskapet er organisert med et representantskap på 18 medlemmer, 1 medlem fra hver eierkommunene[2], og et styre på 5 medlemmer. Vigo IKS arbeider med drift og utvikling av en rekke datasystemer, der det skoleadministrative systemet Visma Flyt Skole er det mest omfattende.

Vest-Agder fylkeskommunes eierinteresser utøves av Anne Ma Timenes, som er Vest-Agder fylkeskommunes representant i representantskapet.

IKS-ordningen innebærer at deltakerne har et ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av selskapets forpliktelser.

Kontrollutvalget i Sør-Trøndelag fylkeskommune har bestilt en selskapskontroll gjennomført som forvaltningsrevisjon av Vigo IKS. I den forbindelse har Kontrollutvalgssekretariatet Midt-Norge IKS invitert kontrollutvalg i de øvrige eierkommunene til å delta i kontrollen. Deltakelsen fra eierkommunene har i hovedsak omfattet undersøkelse av eierstyringen.

Eierskapskontroll er hjemlet i kommuneloven §§ 77 og 80 og i forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14 og er undersøkelser av hvordan eieren utøver eierskapet i selskapet. Eierskapskontrollen er en mer begrenset kontroll enn en forvaltningsrevisjon og gjøres ved hjelp av egenerklæringer fra dem som utøver eierfullmaktene og selskapets styre. I tillegg innhentes dokumenter som er relevante for eierstyringen, men uten at disse analyseres detaljert.

Prosjektplan for felles selskapskontroll av Vigo IKS er godkjent av Vest-Agder kontrollutvalget (sak 39/17). Denne rapporten omhandler eierskapskontroll av Vigo IKS.

2.2 Formål og problemstillinger

Eierskapskontroll er den obligatoriske delen av selskapskontrollen, og innebærer at man undersøker hvordan fylkeskommunens eierinteresser i selskapet utøves, herunder at det kontrolleres om de som utøver eierinteressene gjør dette i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger.

Formålet med undersøkelsen er å gi kontrollutvalget informasjon om fylkeskommunens utøvelse av eierskapet i Vigo IKS og bidra til å utvikle eierstyringen i Vest-Agder fylkeskommune.

Hovedproblemstillinger:

1. Utøves eierinteresser i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

[2] 17 fylkeskommuner og Oslo kommune.

2. Satt klare resultatmål og andre mål for selskapet

3. Fulgt opp at selskapet ivaretar sitt samfunnsansvar

4. Sikret seg nødvendig informasjon om selskapet gjennom rapportering

5. Ivaretatt eventuelle andre særskilte føringer vedrørende selskapet fra fylkestinget

Problemstilling nr. 1 besvares ved å undersøke blant annet om eierne, i dette tilfellet Vest-Agder fylkeskommune, har ivaretatt kravene i IKS-loven og eventuell annen relevant lovgivning og fylkeskommunale vedtak blant annet ved etablering av selskapsavtale og gjennomføring av møter i representantskapet, valg av styre mv.

2.3 Avgrensninger

Revisjon Midt-Norge skal gjennomføre en selskapskontroll i form av en forvaltningsrevisjon, mens deltakende kommunerevisjoner skal gjennomføre eierskapskontroll i egen fylkeskommune. Datainnsamling i Vest-Agder fylkeskommune ble i stor grad rettet mot utdanningsavdelingen i Vest-Agder fylkeskommune.

Eierskapskontrollen ble avgrenset til å gjelde perioden 2016–2018.

2.4 Vurderingskriterier

Kilder til vurderingskriterier i rapporten er i hovedsak:

- Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (koml)
- Lov 29. januar 1999 om interkommunale selskaper (IKS-loven)
- Eierskapsmelding Vest-Agder fylkeskommune, vedtatt 12.12.2017
- Selskapsavtalen mellom eierne om Vigo IKS
- Fylkestinget 14.12.10 (sak 70/10): *Oppretting av et felles interkommunalt (IKS) for å ivareta drift av Vigo og et eventuelt samarbeid om skoleadministrative systemer*
- KS: *Anbefaling om eierstyring, selskapsledelse og kontroll (2015)*

2.5 Metode og gjennomføring

En eierskapskontroll er en avgrenset undersøkelse av hvordan eieren utøver eierskapet i selskapet i forhold til gjeldende føringer for dette.

Eierskapskontrollen gjennomføres ikke som en forvaltningsrevisjon, men som en mer begrenset kontroll. Undersøkelsen er basert på Agder Kommunerevisjon IKS mal for eierskapskontroll som er gjennomført for andre kommunale selskaper.

Kontrollen gjøres ved hjelp av egenerklæringer fra de som utøver eierfullmaktene i representantskapet og fra selskapets styre. I tillegg innhentes dokumenter som er relevante for eierstyringen. De benyttes på et overordnet nivå i kontrollen.

I dette prosjektet har hovedelementene i metoden vært følgende:

- Det er innhentet opplysninger fra Vigo IKS, og egenerklæringer fra representantskapet og styret. I tillegg er det innhentet informasjon fra Vest-Agder fylkeskommune ved utdanningsavdelingen.

- Følgende dokumenter er innhentet og gjennomgått:
  - aktuelle fylkestingsaker
  - selskapsavtalen
  - årsmeldinger for 2016–2017
  - innkallinger, saksframlegg og protokoller fra representantskapsmøter
  - korrespondanse mellom eierkommunene og Vigo IKS
  - etiske retningslinjer

Vi har valgt å komme med anbefalinger på bakgrunn av gjennomført eierskapskontroll.

Undersøkelsen omfattet årene 2016–2018. Datainnsamling foregikk i perioden desember 2017 til august 2018.

2.6 Relevant regelverk

2.6.1 Lov om interkommunale selskap

Det er særlig lov om interkommunale selskaper som danner det regulatoriske utgangspunkt for Vigo IKS selskapsform. I denne loven defineres et interkommunalt selskap som et «selskap hvor alle deltakerne er kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper».

Videre påpekes det at et interkommunalt selskap anses som et eget rettssubjekt, og at deltakerne i et IKS hefter ubegrenset for selskapets forpliktelser.[3]

Den øverste myndighet i et IKS er representantskapet. Medlemmene i representantskapet oppnevnes av fylkeskommunene og Oslo kommune, som er deltakere i selskapet. Hver enkelt deltaker skal ha minst ett medlem i representantskapet.

Det er gjennom representantskapet deltakerne utøver sitt eierskap. Fylkeskommunene og Oslo kommune har instruksjonsrett overfor sine representanter. Representantskapet behandler selskapets budsjett, årsregnskap og økonomiplan, og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles.

Etter selskapsavtalens § 7 skal selskapets regnskap føres i samsvar med de kommunale regnskapsprinsipper.

[3] I selskapsavtalen § 4 står det at hver deltaker er ansvarlig for 1/18 av selskapets gjeld.

2.6.2 Forvaltningsloven

Lovens virkeområde er definert i § 1, hvor det fremkommer at loven gjelder for «den virksomhet som drives av forvaltningsorganer». Med forvaltningsorgan menes i denne sammenheng «et hvert organ for stat eller kommune». I forarbeidene til loven (Ot.prp. nr. 53 1997-98) sies det at «det alminnelige forvaltningsrettslige utgangspunktet er at forvaltnings- og offentlighetsloven ikke gjelder for virksomhet som er skilt ut som et eget rettssubjekt. Ut fra dette blir utgangspunktet at lovene ikke gjelder for interkommunale selskaper. Det er likevel slik at selv om en virksomhet er skilt ut som et eget rettssubjekt, kan det bli spørsmål om lovene gjelder fordi virksomheten har en særlig offentlig tilknytning. Det må for hvert enkelt selskap foretas en konkret vurdering hvor det legges vekt på virksomhetens art, hvorvidt selskapet er redskap for offentlig politikk, om virksomheten driver i konkurranse med andre o.l.». Forvaltningsloven har bestemmelser om habilitet i kapittel 2.

2.6.3 Lov om offentlige anskaffelser

Regelverket for offentlige anskaffelser kommer til anvendelse der stat, kommune og offentligrettslige organer foretar kjøp av varer og tjenester.

Ettersom Vigo IKS er et eget rettssubjekt, kan det ikke anses som en del av den kommunale myndighet, så spørsmålet blir derfor om selskapet kan anses som et offentligrettslig organ. I henhold til forskrift om offentlige anskaffelser § 1-2 annet ledd er et offentligrettslig organ en sammenslutning som

a) er opprettet for å tjene allmennhetens behov og ikke er av industriell eller forretningsmessig karakter
b) er et selvstendig rettssubjekt og
c) har tilknytning til det offentlige ved at
   1. organet hovedsakelig er finansiert av offentlige myndigheter eller andre offentligrettslige organer,
   2. organets forvaltning er underlagt slike myndigheters eller organers ledelsesmessige kontroll eller
   3. organet har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er oppnevnt av slike myndigheter eller organer.

Det er ingen tvil om at Vigo IKS oppfyller de to siste vilkårene (b) og c); selskapet er et selvstendig rettssubjekt og det har tilknytning til det offentlige i samsvar med 1., 2. og 3. punkt over. Selskapet utvikler, eier og/eller drifter fylkeskommunenes felles inntaks- og forvaltningssystem for elever og lærlinger. Etter vår vurdering dekker Vigo IKS allmennhetens behov knyttet til lovpålagt videregående opplæring[4]. Alle eierne, fylkeskommunene og Oslo kommune, fullfinansierer selskapets drift og utviklingsoppgaver utfra en gitt avtalefordeling vedtatt av representantskapet.

Vigo IKS opplyser at selskapet følger lov om offentlige anskaffelser. Dermed legges det til grunn at Vigo IKS er å anse som et offentligrettslig organ som må følge anskaffelsesreglene i lov og forskrift om offentlige anskaffelser.

4 Lov om grunnskolen og den videregående opplæring (opplæringslova).

2.6.4 Offentlighetsloven

I offentlighetsloven § 2 er det angitt hvem loven gjelder for. Her står det:

§ 2. *Verkeområdet til lova*
Lova gjeld for

a) staten, fylkeskommunane og kommunane,
b) andre rettssubjekt i saker der dei gjer enkeltvedtak eller utferdar forskrift,
c) sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har ein eigardel som gir meir enn halvparten av røystene i det øvste organet i rettssubjektet, og
d) sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har rett til å velje meir enn halvparten av medlemmene med røysterett i det øvste organet i rettssubjektet.

Bokstavane c og d gjeld ikkje rettssubjekt som hovudsakleg driv næring i direkte konkurranse med og på same vilkår som private.

For Vigo IKS sin del er det klart at fylkeskommunene og Oslo kommune både har eierandel som gir mer enn halvparten av stemmene i representantskapet, samtidig som de kan velge mer enn halvparten av de personene som pekes ut som representantskapsmedlemmer. Etter punkt b) og c) over gjelder således offentlighetsloven for Vigo IKS.

Dette utgangspunktet modifiseres ved at loven likevel ikke kommer til anvendelse der selskapet i hovedsak driver i direkte konkurranse og på samme vilkår som private selskaper. Som nevnt tidligere i rapporten er imidlertid Vigo IKS i all hovedsak et organ som utfører oppgaver som tjener allmennhetens behov, slik at dette unntaket ikke kommer til anvendelse. Dette betyr at Vigo IKS må forholde seg til offentlighetslovens bestemmelser. Eierne har også tatt dette med i selskapsavtalen § 10 hvor det står at det interkommunale selskapet skal følge offentleglova.

2.6.5 KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

KS (Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon) har utarbeidet en anbefaling om hvordan kommuner bør utøve eierskap, selskapsledelse og kontroll av sine foretak. Noen av de viktigste områdene KS gir anbefalinger til er følgende:

- Opplæring av de folkevalgte – kurs om selskapsorganisering, eierskapsstyring, styringsmuligheter og lignende.
- Vurdering og valg av selskapsform - selskapets formål, og muligheten for politisk styring og kontroll
- Utarbeidelse av eierskapsmeldinger
- Utarbeidelse og revisjon av selskapsstrategi, selskapsavtaler og vedtekter
- Jevnlig gjennomføres eiermøter – bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet

- Eierorganets sammensetning og funksjon
- Sammensetning av styret
- Etablere rutiner, herunder å fastsette styreinstruks og instruks for daglig leder
- Utarbeidelse av etiske retningslinjer
- Utarbeidelse av retningslinjer for habilitet
- Tilsyn og kontroll - eierskapskontroll, selskapskontroll

KS poengterer at kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styring av selskapet, og;

«Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskap» og *«En eierskapsmelding vil sikre et grunnlag for nødvendige styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre de folkevalgtes ansvar»,* jf. KS Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll.

Det pekes også på at vedtektene for aksjeselskap og selskapsavtalen for interkommunale selskap (IKS) regulerer viktige sider ved selskapenes rettsforhold. Det innebærer at vedtekter/selskapsavtalen bør vurderes med jevne mellomrom, herunder selskapets formål, for å se om det er behov for endringer.

KS anbefaler på generelt grunnlag at styreverv blir registrert i styrevervregisteret. Dette for å ha åpenhet om hvilke roller ansatte og politikere har, og videre at man er avhengig av allmennhetens tillit både i forvaltning og styring av kommunale selskaper. Denne anbefalingen ligger ikke i dag inne Vest-Agder fylkeskommunes eierskapsmelding. Revisjonen vil med dette komme med en generell anbefaling om at alle som påtar seg styreverv for fylkeskommunale selskaper registrerer sine verv i styrevervregisteret.

2.6.6 Fylkeskommunens retningslinjer for eierskap

Fylkestinget vedtok ny eierskapsmelding for Vest-Agder fylkeskommune i 2017.[5] Dette for å angi retningslinjer for å sikre forankring av fylkeskommunens eierskap i fylkestinget og utøvelse av eierskapet gjennom administrasjonen. Eierskapsmeldingen skal bidra til åpenhet om fylkeskommunens samlede virksomhet. Utgangspunktet for offentlig eierskap er at det skal ivareta interessene til befolkningen.

Eierskapsmeldingen inneholder prinsipper for valg av selskapsform, eierstyring i de ulike selskapsformene og fylkeskommunens overordnede prinsipper for eierstyring. Det fremgår av eierskapsmeldingen at eierskapet utøves aktivt gjennom generalforsamling eller representantskapet og ved valg av styremedlemmer. Fylkeskommunen, dvs. flertallet i fylkestinget har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet. Kontakt mellom fylkeskommunen og selskapet skal i utgangspunktet gå via styret/styreleder og eiermøter. Eierskapsmeldingen trekker frem betydningen om at styret må ha den nødvendige kompetanse, i tillegg til kapasitet til å utføre sine oppgaver. Når det gjelder behandling av årsrapport/-

[5] 12.12.2017 (sak 84/17)

regnskap, er det utarbeidet en oversikt over hvilke organ de enkelte selskap skal rapportere til. For Vigo IKS er det Hovedutvalg for kultur og utdanning.

VAFs overordnede prinsipper for eierstyring:

1. Aksjeeiere skal likebehandles.

2. Det skal være åpenhet knyttet til fylkeskommunens eierskapsutøvelse og selskapets virksomhet.

3. Eierbeslutninger og vedtak skal foregå på generalforsamling og representantskap.

4. Styret er ansvarlig for å utarbeide klare mål og strategi for selskapet innenfor rammen av vedtektene.

5. Kapitalstrukturen i selskapet skal være tilpasset selskapets formål og situasjon.

6. Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra det enkelte selskaps egenart.

7. Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet og skal herunder ivareta en uavhengig kontrollfunksjon overfor selskapets ledelse på vegne av eierne.

8. Styret bør ha en plan for eget arbeid, arbeide aktivt med egen kompetanseutvikling og evaluere sin virksomhet.

9. Lønns- og incentivordninger bør utformes slik at de fremmer verdiskapingen i selskapet og fremstår som rimelige.

10. Virksomheten skal arbeide målrettet for å ivareta sitt samfunnsansvar.

11. Vest-Agder fylkeskommunes etiske retningslinjer skal være førende for selskapets virksomhet.

Fylkesrådmannen har ansvar for den administrative kontakten med virksomhetene.

3 Om Vigo IKS

3.1 Kort om selskapet og bakgrunn

Vigo IKS er et interkommunalt selskap med alle fylkeskommuner og Oslo kommune som eiere. Selskapet ble opprettet 01.02.2012.

Formålet med selskapet er å utvikle, eie og/eller drifte fylkeskommunenes felles inntaks- og forvaltningssystem for elever og lærlinger. Selskapet deltar også i utvikling av skole-administrative systemer og drifter to nettsteder; www.vigoiks.no med informasjon blant annet om selskapet og nyheter om utviklingsprosjektene, og www.vilbli.no med informasjon til elever, foresatte og rådgivere.

Før etableringen av det interkommunale selskapet hadde alle fylkeskommunene i flere år samarbeidet om inntak til videregående opplæring og fagopplæring gjennom Vigo, som var en sentral database for elevdata og inntakssystem for videregående opplæring.

Vigo-samarbeidet ble ledet av Forum for fylkesutdanningssjefer, som også oppnevnte et styre for å følge opp det daglige arbeidet som også inkluderte arbeid med et nytt skole-administrativt system. Våren 2010 gjennomførte Datatilsynet tilsyn med Vigo-samarbeidet og konkluderte med at samarbeidet mellom fylkeskommunene ikke var tilstrekkelig formalisert til at styret kunne ivareta de funksjonene det hadde som databehandler og avtalepart.

I forbindelse med Datatilsynets gjennomgang ble det også stilt spørsmål ved den juridiske organiseringen av Vigo. Det vil si at Vigo innebar et faktisk samarbeid mellom fylkeskommunene, men at dette samarbeidet ikke var formalisert i henhold til lovgivningen.

Fylkeskommunene valgte å etablere selskapet Vigo IKS i tråd med lov om interkommunalt samarbeid, IKS-loven av 1999. Fylkestinget i Vest-Agder godkjente i møte 14.12.10 (sak 70/10) selskapsavtalen mellom landets fylkeskommuner og Oslo kommune om deltakelse i Vigo IKS. Samtidig valgte fylkestinget i Vest-Agder leder av hovedutvalg for kultur og utdanning som medlem av representantskapet og nestleder som varamedlem.

I fylkestingsak 70/10 ble det lagt vekt på at formålet med å opprette et selskap er å formalisere driften av Vigo og ivareta driften av lovpålagte oppgaver på en mest mulig rasjonell måte. I tillegg til at det er størst gevinstpotensial med et felles skoleadministrativt system.

Vigo IKS er lokalisert i Skien og har en egen avtale med Telemark fylkeskommune om kjøp av administrative og økonomiske støttefunksjoner. Vigo IKS har fire fast ansatte, i tillegg leies det inn folk på deltid fra forskjellige fylkeskommuner i pågående prosjekter ved behov. Regnskapet for 2017 viste at selskapets driftsinntekter ble vel 71,3 millioner kroner, mot vel 93,7 millioner kroner i 2016.

Vigo IKS arbeider med utvikling og implementering av nytt skoleadministrativt system og samarbeider med Utdanningsdirektoratet om eksamensverktøy. I tillegg er arbeidet organisert i åtte faggrupper som samarbeider på de ulike områdene. Deltakerne i faggruppene har alle tilhørighet i fylkeskommunene og Oslo kommune.

Forum for fylkesutdanningssjefer er et konsultativt organ for styret. Etter selskapsavtalen § 8 skal styret legge fram saker for forumet til uttalelse før de legges fram for representantskapet til avgjørelse. I saker der styret er avgjørelsesmyndighet, kan styret legge fram saker til forumet til drøfting.

3.2 Representantskapet og styret

Representantskapet i Vigo IKS er selskapets øverste myndighet og besto av én representant, med personlig varamedlem, fra alle fylkeskommunene og Oslo kommune. Selskapsavtalen har flere bestemmelser som regulerer ansvar og oppgaver for representantskapet og styret.

Representantskapet skal møtes to ganger i året og behandle saker som:
- årsberetning og årsregnskap
- valg/suppleringsvalg til styret
- overordnede mål og retningslinjer for driften
- årsbudsjett og økonomiplan
- eventuelle låneopptak innarbeidet i årsbudsjettet

Representantskapet velger styremedlemmer, styrets leder, styrets nestleder og revisor. I henhold til selskapsavtalen består styret i selskapet av fem medlemmer med varamedlemmer, hvorav ett medlem fra Oslo kommune.

Styret i Vigo IKS består av 5 medlemmer med bakgrunn fra utdanning, IT, juridisk- og innkjøpskompetanse. Fylkesutdanningssjef Arly Hauge i Vest-Agder fylkeskommune innehar vervet som styreleder. Styrelederen har registrert sitt verv i KS styrevervregister.

Styret har ansvar for at selskapets virksomhet er organisert på en tilfredsstillende måte, og skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen, selskapets årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet. Styret har ansvaret for å ansette daglig leder i selskapet og fører tilsyn med ledelsen. Styret skal sørge for at selskapets regnskaper blir ført i samsvar med lover og forskrifter, og for at selskapets finansforvaltning er betryggende.

Styret skal ifølge selskapsavtalen blant annet legge fram følgende saker til behandling i representantskapet:
- overordnet strategiplan og eventuelle delplaner
- forslag til økonomiplan og årlige budsjetter
- årsregnskap og rapport om siste års aktiviteter i selskapet

Styret i Vigo IKS hadde i undersøkelsesperioden fire–fem møter per år og i tillegg ekstraordinære møter ved behov. Administrasjonen la fram restanseliste og prosjektportefølje på hvert styremøte.

Styret og administrasjonen gjennomførte i 2016 en evaluering av styrets arbeidsoppgaver, og samme år ble det foretatt en SWOT-analyse[6] i styret. I mai 2017 ble det avholdt et styre-seminar med innleid kompetanse med fokus på generelt styrearbeid, roller og habilitet/inhabilitet. Det er planlagt en ny styreevaluering i 2018.

Revisjonen vil i det følgende vurdere hvordan Vest-Agder fylkeskommune og eierorganet etterlever de regelverk, retningslinjer og styringsdokumenter som er omtalt i sin forvaltning av Vigo IKS.

[6] SWOT-analyse er en analyse som nyttes ved strategisk planlegging eller kartlegging av en organisasjon eller bedrifts egne sterke og svake sider samt identifisering av eventuelle problemer og muligheter som kan påvirke utvikling.

4 Eierstyring og oppfølging av Vigo IKS

4.1 Valg av selskapsform

I Vest-Agder fylkeskommunes eierskapsmelding legges det til grunn at hovedregelen er at der selskapet skal yte tjenester til eierne i egenregi for flere kommuner kan interkommunale selskaper være en hensiktsmessig selskapsform. Revisjonens gjennomgang av denne meldingen viser at fylkeskommunen må vurdere flere forhold før selskapsform velges og at en bør legge vekt på:

- Behovet for politisk styring og kontroll, herunder delegering av myndighet
- Økonomiske forhold, ansvar og risiko
- Ikke-økonomiske forhold, herunder etiske og miljømessige hensyn
- Forholdet til overordnet fylkeskommunale planer og strategier

Fylkeskommunene hadde i mange år et samarbeid om inntak og fagopplæring (Vigo) som har vært ledet av Forum for fylkesutdanningssjefer (FFU). Det var oppnevnt et eget styre bestående av en fylkesutdanningssjef fra hvert opplæringskontor og en representant for samarbeidsforum for IT-sjefer. Dette samarbeidet mellom fylkeskommunene hadde ikke vært tilstrekkelig formalisert til at styret kunne ivareta de funksjonene en har som databehandler og avtalepart. Dette ble tydeliggjort gjennom et tilsyn som Datatilsynet hadde med Vigo våren 2010.

Det ble i den forbindelse utarbeidet et notat fra juridisk sjef i Møre og Romsdal fylkeskommune som konkluderte med at Vigo bør organiseres som et interkommunalt selskap. På bakgrunn av dette ble det fremmet forslag til fylkestinget om å opprette et felles interkommunalt selskap (IKS) til å ivareta både ansvaret for Vigo og for et fremtidig felles skoleadministrativt system.

Revisjonens vurdering

Sett i lys av Vigo IKSs formål, funksjon og eiersammensetning, mener revisjonen at valg av IKS som selskapsform var hensiktsmessig ved opprettelsen av selskapet.

4.2 Selskapsavtale

IKS-loven setter krav om at det skal opprettes selskapsavtale ved stiftelse av selskapet, jf. § 4. Selskapsavtalen må vedtas av alle deltakerne og § 4 lister opp en rekke minimumskrav til denne avtalen.

Selskapsavtalen skal minst angi:

1. selskapets foretaksnavn
2. angivelse av deltakerne
3. selskapets formål
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor
5. antall styremedlemmer
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen
8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner

9. annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen

Gjeldende selskapsavtale ble undertegnet av representantskapets medlemmer og deretter vedtatt av alle deleierne. I Vest-Agder godkjente fylkestinget selskapsavtalen gjennom vedtak i møte 14.12.2010 (sak 70/10).

Selskapsavtalen inneholdt alle kravene i § 4 i IKS-loven. I tillegg inneholdt selskapsavtalen bestemmelser om representantskapets og styrets sammensetning, myndighet og gjennomføring av møter.

Selskapsavtalen er ikke datert, men avtalen er signert av alle deltakerne. Det redegjøres for selskapets formål i avtalens § 3.

Det følger av IKS-loven § 4 tredje ledd nr. 7 at selskapsavtalen også skal omtale deltakernes «innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet». I avtalens § 4 «innskuddsplikt og fordeling av kostnader» fremkommer det at hver av deltakerne skal årlig betale inn et beløp etter forslag fra representantskapet og vedtak i fylkestinget til dekning av selskapets «felleskostnader», herunder drift og utviklingsformål. Dersom deltakerne skal betale for spesifikke tjenester skal det inngås egen avtale om dette.

Når det gjelder selskapets adgang til låneopptak fremkommer det av IKS-loven § 22 at «*Selskapet kan bare ta opp lån dersom dette er fastsatt i selskapsavtalen. Dersom selskapet skal kunne ta opp lån, skal avtalen inneholde et tak for selskapets samlede låneopptak*». I selskapsavtalen § 11 står det at selskapet gis adgang til å ta opp lån «inntil en beløpsstørrelse på 5 mill kroner».

I styrets egenerklæring fremgår det at selskapsavtalen over tid har vært til vurdering. Det har også vært innhentet to juridiske vurderinger av dagens selskapsavtale vedrørende uenighet om gjeldende kostnadsfordeling.[7] Representantskapet vedtok høsten 2017 en revidering av selskapsavtalen. Dette ble begrunnet med at flertallet ønsket en ny kostnadsfordeling, og med at antall eiere blir færre etter hvert som sammenslåing av fylkeskommuner trer i kraft. Styret regnet med at ny selskapsavtale kunne vedtas i løpet av 2018. Representantskapet vedtok ny selskapsavtale 12. april 2018. Avtalen må behandles i fylkestingene i hver fylkeskommune og bystyret i Oslo.

Arkivverket med samarbeidspartnere har utarbeidet ny veileder for arkiv i interkommunale samarbeid.[8] Det fremkommer her at interkommunale selskaper ikke har pålegg om å følge arkivloven, men at eierkommunene kan ta inn dette i selskapsavtalen. For Vigo IKS er det ikke tatt inn i selskapsavtalen[9] at selskapet har plikt å følge arkivloven og underliggende forskrifter, men selskapets arkiv er omtalt i § 19.

Revisjonens vurdering

Selskapsavtalen er utformet i tråd med kravene i IKS-loven og beskriver mer detaljert om gjennomføring av representantskapsmøter og selskapets styremøter.

[7] KS Advokatene i 2013 og Ad ARMA Advokatfirma i 2014
[8] Veileder for arkiv i interkommunale samarbeid 2018
[9] Tilsvarende i ny selskapsavtale vedtatt av representantskapet i 2018

4.3 Representantskapets sammensetning og myndighet

Vest-Agder fylkeskommune skal ha minst én representant i representantskapet, og det er fylkestinget som velger representant(-er). Representantene oppnevnes for fire år. Representantskapet er selskapets øverste myndighet og skal behandle selskapets budsjett, økonomiplan og regnskap og velge styremedlemmer, styreleder og styrets nestleder.

Det framgår av selskapsavtalen og referater fra representantskapsmøter at alle deltakerne i Vigo IKS var representert med én representant med personlig varamedlem. Da fylkestinget i Vest-Agder godkjente selskapsavtalen gjennom vedtak i møte 14.12.2010 (sak 70/10), ble leder av hovedutvalg for kultur og utdanning oppnevnt som fylkeskommunens medlem av selskapets representantskap og nestleder som varamedlem. Fra Vest-Agder fylkeskommune har leder for hovedutvalg for kultur og utdanning, Anne Ma Timenes deltatt på representantskapsmøter i perioden 2016 - 2018.

Selskapsavtalen § 5 fastslår at representantskapet er selskapets øverste myndighet og representantskapet har, ifølge sakskart og referater, behandlet selskapets budsjetter, økonomiplan og regnskap i undersøkelsesperioden 2016–2018.

I referatene fra representantskapets møter velges det ny valgkomité til valg i styret. Det er oppnevnt valgkomité for selskapet. Representantskapet fulgte valgkomiteens innstilling i møte 07.04.16, og valgte to nye styremedlemmer med varamedlemmer. I møte 06.04.17 valgte representantskapet ny nestleder i representantskapet og gjenvalgte styreleder, nestleder, ett styremedlem og ett varamedlem. I møte 12.04.18 fulgte representantskapet valgkomiteens innstilling, med unntak av valg av nytt styremedlem fra Hedmark. Det ble valgt ny leder og nestleder i representantskapet, 2 styremedlemmer og 2 varamedlemmer til styret.

Revisjonens vurdering

Egenerklæringene og dokumentasjon viste at alle deltakerne i selskapet var representert med én representant, og med personlig vara, i tråd med selskapsavtalen og IKS-loven.

Representantskapet hadde behandlet budsjett, økonomiplan og regnskap i møtene samt valgt styremedlemmer, styreleder og styrets nestleder, som forutsatt i IKS-loven.

4.4 Kompetanse i styrende organer

Representanten fra Vest-Agder fylkeskommune i representantskapet er Anne Ma Timenes (KrF). Daglig leder i selskapet informerte om at representantskapet besto av både politikere og administrativt ansatte fra deltakerne.[10]

I egenerklæringen til representantskapet gikk det fram at det i styret skulle være en fordeling av medlemmer fra hver av de tre regionene, øst, sør-vest og nord.

Representantskapet skulle også se på fordeling av kompetanse, slik at ønsket kompetanse i styret dekket IT-kompetanse, juridisk kompetanse, innkjøpskompetanse, fylkesrådmanns- og utdanningskompetanse. Det ble oppgitt at Vigo IKS ivaretar kjønnsbalanse etter regler for

[10] Fylkeskommunene og Oslo kommune.

styresammensetning[11], det vil si at i perioden 2015 til desember 2017 var to av fem styremedlemmer kvinner.

I representantskapets møte 06.04.2017 ble tre medlemmer og ett varamedlem i styret gjenvalgt, og i tillegg ble det valgt et nytt varamedlem. I forbindelse med behandling av saken står det i referatet:

> Det ble stilt spørsmål om selskapsavtalen legger føringer for hva slags kompetanse styret skal inneha. Det ligger ingen føringer i selskapsavtalen med hensyn til dette.
>
> Styresammensetningen har derimot helt siden selskapet ble stiftet hatt utdanning, IT og juridisk kompetanse med godt hell.
>
> Vi må i tillegg oppfylle lovens krav til kjønnsbalanse og sikre at alle opplæringsregionene er representert i styret.

Representantskapet bekreftet i egenerklæringen at det ble lagt til grunn faglig kompetanse og balansert kjønnsfordeling for oppnevning av styremedlemmer. I representantskapets møte 06.04.17 ble fylkesutdanningssjef Arly Hauge i Vest-Agder fylkeskommune gjenvalgt som styreleder. Ved nyvalg av styremedlemmer avholdes det en informasjons- og opplæringssamling.

Revisjonens vurdering

Representantskapet legger kompetansemessige kriterier til grunn for valg av styremedlemmer, og gjør dette basert på valgkomiteens innstilling.

4.5 Gjennomføring av representantskapsmøter

Representantskapet skal behandle regnskap, budsjett og økonomiplan for Vigo IKS, jf. IKS-loven § 7. Revisjonen har kontrollert at det foreligger protokoll som viser at representantskapet har vedtatt dette på korrekt vis for årene 2015 – 2017. Protokoll fra representantskapet godkjennes på neste møte. Representantskapsmøtene har vært lagt til Park Inn Radisson på Gardemoen.

Selskapet har ifølge daglig leder etablert en praksis med at sakslisten med dokumenter ble lagt ut syv dager før møtene på et passordbeskyttet område på nettstedet www.vigoiks.no. Selskapet er i ferd med å endre praksis, slik at innkalling til representantskapet skjer minst fire uker i forkant for møtet.[12]

Representantskapet har også behandlet saker som kostnadsfordeling, prosjektportefølje, utvikling av nytt skoleadministrativt system, regionreformen og Vigo IKS mm. Etter selskapsavtalen skal representantskapet behandle overordnet mål og retningslinjer for driften på første representantskapsmøte, jf. § 6.

Protokoller fra representantskapet for 2016 og 2017 er ikke underskrevet i samsvar med IKS-loven § 9, 7. ledd som sier at «*protokollen skal underskrives av møteleder og to av representantskapets medlemmer som velges ved møtets begynnelse*». Protokoll fra 12. april 2018 er underskrevet av møteleder og to medlemmer i representantskapet.

[11] § 10 i IKS-loven viser til reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret.
[12] Lov om interkommunale selskaper § 8.

Representantskapet gjennomførte to ordinære møter årlig i perioden 2016–2018. Det framgikk av referatene fra de ordinære representantskapsmøtene i perioden 2016 – 1. halvår 2018 at de ble holdt innenfor selskapsavtalens frister. Representantskapet har også fastsatt årsregnskap med revisjonsberetning og årsmelding for årene 2015 – 2017 innenfor lovens frist på 1. mai.

Det ble også gjennomført et ekstraordinært møte i representantskapet 13.01.2016 som var et informasjons- og konstitueringsmøte med valg av leder og nestleder, valg av valgkomité og orientering om status kostnadsfordelingen.

Revisjonens vurdering

Møtene i representantskapet ble i undersøkelsesperioden gjennomført innenfor selskaps-avtalens frister. Representantskapet behandlet budsjetter, årsberetning og årsregnskap samt valgte styremedlemmer i tråd med selskapsavtalen.

Selskapet hadde etablert en praksis med at sakslisten med dokumenter ble lagt ut syv dager før møtene. Dette var ikke i tråd med IKS-loven som i § 8 (selskapsavtalen § 6) som fastslår at innkallingen med sakslisten skal varsles representantene fire uker før møtene. Selskapet er ifølge daglig leder i ferd med å endre praksis slik at de følger lov om interkommunale selskaper.

Det ble ført referater fra møtene som ble godkjent på påfølgende møte, men for 2016 og 2017 ble de ikke underskrevet av møteleder og to representanter. Dette er ikke i samsvar med IKS-loven som i § 9 fastslår at protokoll fra møtene skal underskrives av møteleder og to valgte representanter som velges ved møtenes begynnelse. Fra 2018 blir referatene underskrevet av møteleder og to medlemmer som ble valgt av representantskapet.

4.6 Mål for Vigo IKS

Eierne bør ha satt klare mål for selskapet. Fylkeskommunens utgangspunkt for offentlig eierskap er at det skal ivareta interessene til befolkningen, jf. eierskapsmeldingen.

I selskapsavtalens § 3 *Formål og ansvarsområde* er det beskrevet generelle mål for selskapet. Selskapet skal utvikle, eie og/ eller drifte felles inntaks- og forvaltningssystem for elever og lærlinger, skoleadministrative systemer og tilby nødvendige faglige kurs eller veiledninger.

I egenerklæringene fra representantskapet og styret vises det til at mål for selskapet er uttrykt i selskapsstrategien og i prosjektporteføljen.

Selskapsstrategien som gjelder i perioden 2017–2025, ble vedtatt i representantskapets møte 15.09.2016 (sak 24/16). Strategien gir disse føringene for arbeidet i selskapet:

- Være et felles kompetansemiljø innen IKT for eierne.
- Bidra til kostnadseffektive IKT-tjenester for eierne gjennom samhandling. Gevinst-realiseringsplan skal alltid foreligge ved innføring eller større endringer i sentrale og felles systemløsninger.
- Bidra til å anskaffe effektive og framtidsrettede IKT-systemer, slik at brukerne tilbys gode og hensiktsmessige verktøy.
- Bidra til kvalitetsheving av grunnlagsdata.

- Bidra til sikkerhet vedrørende dokumenthåndtering, kontrakter med mer.
- Være et miljøbevisst selskap.

Selskapsstrategien 2017–2025 har fire overordnede mål på følgende satsingsområder:

- Øke samhandlingen mellom fylkeskommunene for å oppnå bedre kvalitet, funksjonalitet og redusere forvaltnings- og driftskostnader.
- Utvikle funksjonelle og sikre IKT-systemer for brukerne gjennom å utnytte ressursene på en god måte.
- Vigo IKS skal være en lærende organisasjon og bidra til å øke kompetansen hos ansatte og fylkeskommunenes brukere av felles IKT-system
- Vigo IKS skal sikre god avtaleforvaltning for selskapets eiere.

Styret viste i egenerklæringen til at gevinst- og effektmål for de enkelte utviklingsprosjektene var formulert i prosjektporteføljen. Det gikk fram av referatene fra representantskapsmøtene at det ble lagt fram statusrapporter fra prosjektene. Styret svarte i egenerklæringen at målene ble oppfattet som tydelige.

Revisjonens vurdering

Selskapets mål er beskrevet i selskapsavtalen, selskapsstrategien og i prosjektporteføljen. Etter revisjonens vurdering har eierne satt klare mål for selskapets virksomhet.

4.7 Eiermøter og rapportering

Eiermøter gir fylkeskommunen mulighet for å ta opp aktuelle problemstillinger med selskapet om selskapets virksomhet og utvikling. Møte med selskapet skal gå via styret og styreleder, jf. fylkeskommunens eierskapsmelding. Eierne bør sikre nødvendig rapportering fra selskapet.

Vest-Agder fylkeskommune har opplyst at det ikke er gjennomført ordinære eierskapsmøter mellom Vigo IKS og fylkeskommunene. Det har vært møte i forbindelse med Visma InSchool mellom fylkeskommunen og prosjektet sentralt. I tillegg er det jevnlige møter mellom representanter fra fylkeskommunen og prosjektene i Vigo IKS.

I egenerklæringen viste representantskapet og styret til de faste ordinære møtene regulert i selskapsavtalen. De viste også til at daglig leder hadde møter med fylkesrådmannskollegiet, utdanningssjefskollegiet, IT-sjefs kollegiet og arkivledere. Det var etter ønsker fra kollegiene mellom ett og fem møter i året, hvor tema for møtene var gjennomføringen av selskapets prosjekter.

Representantskapet bekreftet i egenerklæringen at det ikke ble fattet beslutninger i disse møtene. Alle vedtak og beslutninger tas i styret og representantskapet.

Kravene til rapportering fra selskapet var ifølge egenerklæringen fra representantskapet knyttet til framleggelse av årsmelding, årsregnskap og prosjektrapportering på representantskapsmøter. I møtereferatene fra representantskapets ordinære møter framgikk det at representantskapet også fikk økonomiske tertialrapporter med informasjon om måloppnåelse og økonomi per prosjekt. Representantskapet oppga i egenerklæringen å etterspørre informasjon fra styreleder eller daglig leder ved behov.

Når det gjaldt rapportering til fylkestingene og Oslo bystyre pekte representantskapet i sin egenerklæring på at interkommunale selskaper ikke direkte kan orientere et folkevalgt organ (menes at de ikke har talerett i et politisk organ). Det er opp til politisk ledelse eller fylkesrådmann å avgjøre dette. Selskapet har informert gjennom fylkeskommunenes utdanningsavdelinger til politikere og fylkesting. Representantskapet er blitt informert om at dette blir videreformidlet til de politiske organene, men åpnet for at det kunne være forskjellig praksis i de ulike fylkene. Dette gjaldt rapportering av årsmelding inkludert årsregnskap i selskapet samt prosjektet Visma Flyt Skole (skoleadministrativt verktøy) og sak om endringer i selskapsavtalen vedrørende kostnadsfordelingen mellom eierne. Endringer i selskapsavtalen krever godkjenning fra alle eierne.

I Vest-Agder fylkeskommune, er det opplyst om at rutinen er endret fra 2018, til at årsmelding og årsregnskap for Vigo IKS legges frem for både hovedutvalg for kultur og utdanning og fylkestinget.

I styrets egenerklæring framgikk det at representantskapets krav til rapportering skulle være i henhold til selskapsavtalen, det vil si årsregnskap og årsmelding om siste års aktiviteter og tertialrapporter. I tillegg bes administrasjonen rapportere om status, framdrift, økonomi i prosjektene.

Styret viste videre til at representantskapet hadde etterspurt et møte med gjennomgang av prosjektporteføljen til selskapet, slik at det kunne få et klart bilde av hvor mange systemer selskapet til enhver tid forvaltet. Dette ble gjennomført i 2015, og på nytt i 2018 i sak 12/18 Prosjektportefølje Vigo IKS. Styreleder rapporterer også fra styrets arbeid på representantskapsmøtene.

Revisjonens vurdering

I tillegg til de halvårlige representantskapsmøtene hadde daglig leder av selskapet møter på administrativt nivå med eierfylkene og Oslo kommune om prosjektene selskapet utvikler og drifter. Etter revisjonens vurdering var det etablert fora som kan være egnet til å gi Vest-Agder fylkeskommune informasjon om selskapets måloppnåelse.

Selskapets årsmeldinger og årsregnskap legges fram for representantskapet i de ordinære møtene i tråd med selskapsavtalen. I tillegg ble det også lagt frem økonomiske tertialrapporter og statusrapporter for de enkelte prosjektene med informasjon om måloppnåelse og økonomi.

I Vest-Agder fylkeskommune legges årsmeldinger og årsregnskap for Vigo IKS frem for hovedutvalget for kultur og utdanning og fylkestinget.

Fylkestinget har ikke satt noen særskilte rapporteringskrav til Vigo IKS. Selskapet leverer viktige datasystemer til utdanningssektoren, og siden selskapet er organisert etter IKS-loven, har fylkeskommunen et ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av selskapets forpliktelser.

4.8 Etisk retningslinjer og samfunnsansvar

Eierne bør påse at styret utarbeider et etisk regelverk (som ikke er dårligere enn de etiske regler som fylkestinget har vedtatt) og er seg bevisst sitt samfunnsansvar ved at selskapet:

- arbeider aktivt for å hindre misligheter og korrupsjon
- gjennomfører effektiv ressursbruk ved anskaffelser

- har planer og systemer for helse, miljø og sikkerhet
- arbeider med likestilling

Representantskapet og styret bekreftet i egenerklæringene at selskapet hadde utarbeidet etiske retningslinjer. Vest-Agder fylkeskommune har bekreftet overfor revisjonen at selskapets etiske regler ikke hadde blitt vurdert opp mot fylkeskommunens regelverk. Men medlemmene i representantskapet (og styret) omfattes av de etiske regler i sine respektive fylkeskommuner/kommune.

Representantskapet og styret pekte i egenerklæringene på at selskapet hadde benyttet eksternt selskap som samarbeidspart ved anskaffelser, og at selskapet følger lov om offentlige anskaffelser. Selskapet har også rammeavtale med advokat spesialisert på lov om offentlige anskaffelser.

Representantskapet og styret bekreftet at selskapet har utarbeidet planer for HMS-arbeid som følges opp i medarbeidersamtaler og i det daglige arbeidet. I tillegg at de har fokus på like-stilling. I styret er kvinneandelen 40 prosent.

Ifølge representantskapets egenerklæring hadde selskapet fokus på miljø og sørget for mindre papirbasert kommunikasjon i den daglige drift ved bruk av telefonmøter (Skype) og kollektiv transport når det er mulig. I forbindelse med miljøansvaret viste representantskapet til at inn-kallinger, agenda, sakspapirer og protokoller fra møtene ble lagt ut på selskapets nettsider framfor å sende papirversjoner til alle medlemmene.

Representantskapet bekreftet at selskapet arbeider med god sikkerhetskultur ved at selskapets tjenester leveres gjennom tredjepart, og ved at det i kontraktene er krav om sikkerhet gjennom ulike parametere.

På spørsmål om oppfølging av etiske retningslinjer og samfunnsansvar viste representantskapet til at dette ble fulgt opp av styret. Styret oppga at styreleder samarbeider med daglig leder og administrasjonen som holder styret orientert om saker på områdene økonomi, anskaffelser og gjennomføring av prosjekter. I tillegg blir det i større prosjekter innhentet ekstern anskaffelses-faglig og juridisk kompetanse som vurderer prosjektgjennomføringen. Selskapet har utarbeidet rutiner for varsling.[13]

Fylkeskommunens overordnede prinsipp for eierstyring, er at virksomheten skal arbeide målrettet for å ivareta sitt samfunnsansvar. Rapportering til fylkeskommunen skjer gjennom selskapets årsmeldinger. Revisjonens gjennomgang av årsmeldingene for 2016 og 2017 viste hovedsakelig til gjennomføringen av de ulike prosjektene, det vil si framdrift og økonomi. Årsmeldingene sier imidlertid ikke noe nevneverdig om selskapets arbeid med etikk og samfunnsansvar.

Revisjonens vurdering

Det er utarbeidet etisk regelverk, men dette er ikke vurdert opp mot Vest-Ager fylkeskommunes etiske regler. Representantskapet hadde overlatt arbeidet med etisk regelverk og selskapets ivaretakelse av samfunnsansvaret til styret og selskapet. Selskapet sier de følger lov om offentlige anskaffelser, utarbeider planer for HMS-arbeid og fokuserer på miljø. Representant-

[13] Jf. § 2 A-3 i arbeidsmiljøloven.

skapet hadde ikke sikret seg informasjon om selskapets arbeid med ivaretakelse av samfunnsansvaret i noen særlig utstrekning gjennom årsmeldingen, men gjennom egenerklæringene viste representantskapet kjennskap til arbeidet.

4.9 Særskilte føringer fra fylkestinget vedrørende selskapet

Vest-Agder fylkeskommunes økonomiske bidrag til Vigo IKS dekkes under budsjettrammen til utdanningsavdelingen. Alle eierne, fylkeskommunene og Oslo kommune, fullfinansierer selskapet. Gjeldende kostnadsfordeling innebærer en lik innbetaling fra de 18 eierne når det gjelder utvikling og drift av selskapet. Det kan inngås egne avtaler for levering av spesifikke tjenester til deltakerne når disse ikke er forutsatt dekket i selskapets ordinære drift.

Etter opprettelsen av selskapet oppsto det diskusjon mellom fylkeskommunene om prinsippet om lik deling av økonomiske bidrag til selskapet. Etter selskapsavtalen skulle alle deltakerne dekke hver sin 1/18-del.

Fylkestinget behandlet ny kostnadsfordeling 21.06.16 (sak 33/16). I vedtaket står det at selskapsavtalen for Vigo IKS videreføres uten endringer og fordeling av kostnadene mellom fylkeskommunene endres med en gradvis opptrapping. Dette for å få en mer rettferdig modell for fordeling av kostnader basert på elevtall. I saken står det at utviklingskostnadene er blitt betydelig større nå enn da selskapet ble stiftet.

I representantskapets møte 15.09.2016 ble det mot en stemme - Oslo kommune - vedtatt ny kostnadsfordeling. Samtidig ble det vedtatt at selskapsavtalen videreføres uten endringer.

Representantskapet viste i egenerklæringen til at selskapsavtalen over tid har vært til vurdering. Det ble innhentet to juridiske vurderinger av dagens selskapsavtale vedrørende uenighet om gjeldende kostnadsfordeling. Representantskapet vedtok høsten 2017 at selskapsavtalen skulle endres. Dette ble begrunnet med at flertallet ønsket en ny kostnadsfordeling, og at antall eiere blir færre etter hvert som sammenslåing av fylkeskommuner trer i kraft.

Representantskapet godkjente ny selskapsavtale for Vigo IKS i møte 12.4.2018 (sak 09/18). Selskapsavtalen er omarbeidet på flere punkt, hvor de største endringene er gjort i §§ 4, 5, 6, 8 og 11. Endringene omfatter fordeling av kostnader, representantskapet, styrets konsultative organ, låneopptak og garantistillelse. Kostnadsfordelingen[14] med forklaring er etter råd fra KS advokatene tatt inn i selskapsavtalen. Selskapsavtalen må opp til godkjenning i hver fylkeskommune og Oslo kommune.

Revisjonens vurdering

Fylkestinget i Vest-Agder har behandlet sak om kostnadsfordeling mellom deltakerne i selskapet i 2016. Representantskapet godkjente ny selskapsavtale for Vigo IKS i april 2018, hvor kostnadsfordelingen er endret i forhold til tidligere. Ny selskapsavtale må opp til godkjenning i hver fylkeskommune og Oslo kommune. Fylkestinget i Vest-Agder har pr. dato ikke godkjent ny selskapsavtale for Vigo IKS.

[14] Fra 2019 fordeles 70 % av kostnadene knyttet til utvikling og videreutvikling av systemer mellom deltakerne og 30 % forholdsmessig etter elevtall. Øvrige kostnader fordeles etter eierandel i selskapet. For levering av spesifikke tjenester levert av selskapet kan det inngås egen avtale. Jf. § 4 i ny selskapsavtale.

5 Oppsummering

Fylkeskommunens utøvelse av eierinteressene

Revisjonens vurdering er at eierinteressene i Vigo IKS utøves i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetning, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring. Valg av interkommunalt selskap som selskapsform for Vigo IKS sett opp mot selskapets formål, funksjon og eiersammensetning, mener revisjonen var hensiktsmessig ved opprettelse av selskapet.

Selskapsavtalen er utformet i tråd med kravene i lov om interkommunale selskaper.

Alle deltakerne i selskapet er representert med en representant hver i representantskapet. Møtene er gjennomført innenfor selskapsavtalens frister. Representantskapet har behandlet budsjett, økonomiplan og regnskap samt valgt styremedlemmer, styreleder og nestleder, som forutsatt i IKS-loven. Representantskapet legger kompetansemessige kriterier til grunn for valg av styremedlemmer. Representantskapet får også fremlagt økonomiske tertialrapporter og statusrapporter for de enkelte prosjektene med informasjon om måloppnåelse og økonomi.

Representantskapet har godkjent ny selskapsavtale for Vigo IKS i 2018, hvor blant annet kostnadsfordelingen er endret i forhold til opprinnelig avtale. Ny selskapsavtale må godkjennes av fylkeskommunene og Oslo kommune.

Selskapet hadde etablert en praksis med at sakslisten med dokumenter ble lagt ut syv dager før møtene på selskapets nettsted (passord beskyttet). Dette er ikke i samsvar med IKS-loven som i § 8 fastslår at innkallingen med sakslisten skal varsles representantene fire uker før møtene. Selskapet er i ferd med å endre praksis slik at innkalling til møter i representantskapet skjer i samsvar med IKS-loven.

Det ble ført referater fra møtene som ble godkjent på påfølgende møte, men i 2016 og 2017 ble de ikke underskrevet av møteleder og to representanter. Dette var ikke i tråd med IKS-loven som i § 9 fastslår at protokoll fra møtene skal underskrives av møteleder og to valgte representanter som velges ved møtenes begynnelse. Fra 2018 blir referatene underskrevet av møteleder og to medlemmer valgt av representantskapet.

Resultatmål og andre mål for selskapet

Revisjonen mener at eierne har satt klare mål for selskapet gjennom selskapsavtalen, selskapsstrategi og i prosjektporteføljen. Daglig leder av selskapet møter på administrativt nivå med eierfylkene og Oslo kommune, hvor tema er prosjektene selskapet utvikler og drifter. Etter revisjonens vurdering er det etablert fora som kan være egnet til å gi fylkeskommunen informasjon om selskapets måloppnåelse.

Samfunnsansvar

Representantskapet hadde ikke sikret seg informasjon om selskapets arbeid med ivaretakelse av samfunnsansvaret i noen særlig utstrekning gjennom årsmeldingen, men gjennom egenerklæringene viste representantskapet kjennskap til arbeidet. Selskapet hadde fokus på samfunnsansvar ved at selskapet sier de følger lov om offentlige anskaffelser, utarbeider planer for HMS-arbeid og fokuserer på miljø. Det er utarbeidet etisk regelverk for selskapet, men disse er ikke vurdert opp mot fylkeskommunens etiske regler.

Rapportering til eier

I Vest-Agder fylkeskommune legges årsmeldinger og årsregnskap for Vigo IKS frem for hovedutvalget for kultur og utdanning og fylkestinget. Fylkestinget har ikke satt noen særskilte rapporteringskrav til Vigo IKS. Selskapet leverer viktige datasystemer til utdanningssektoren, og siden selskapet er organisert etter IKS-loven, har fylkeskommunen et ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av selskapets forpliktelser.

Styrevervregisteret

Styreleder har registrert sitt styreverv i styrevervregisteret. Revisjonen anbefaler på generelt grunnlag i samsvar med KS anbefalinger, at alle som påtar seg styreverv for fylkeskommunale selskaper bør registrere sine verv i styrevervregisteret.

6 Anbefalinger

Revisjonen vil på grunnlag av de vurderinger som er gjort i eierskapskontrollen av Vigo IKS foreslå disse anbefalinger:

- Det bør legges til rette for eiermøter/kontaktmøter mellom fylkeskommunen og Vigo IKS.
- At innkalling til representantskapsmøter er i samsvar med lov om interkommunale selskaper (4 ukers varsel og med saksliste).
- Representantskapet bør sikre at Vigo IKS rapporterer om selskapets arbeid med etikk og samfunnsansvar gjennom årsmeldingen.
- På generelt grunnlag bør alle som påtar seg styreverv for fylkeskommunale selskaper registrere sine verv i styrevervregisteret.

7 Høringsuttalelse til rapporten

7.1 Høringsuttalelse fra fylkeskommunen

Fylkesrådmannen takker for et godt samarbeid i forbindelse med selskapskontrollen, og en grundig og god eierskapskontroll av VIGO IKS. Vi er fornøyd med at revisjonens vurdering viser at eierinteressen i VIGO IKS i all hovedsak utøves på en forsvarlig og god måte. Dette er viktig for fylkeskommunen siden VIGO IKS forvalter et viktig fagområde innen utdanning. Med utgangspunkt i revisjonens vurderinger er det foreslått 4 anbefalinger.

- Det bør legges til rette for eiermøter/kontaktmøter mellom fylkeskommunen og VIGO IKS
- At innkalling til representantskapsmøtene er i samsvar med lov om interkommunale selskaper (4 ukers varsel og med saksliste)
- Representantskapet bør sikre at VIGO IKS rapporterer om selskapets arbeid med etikk og samfunnsansvar gjennom årsmeldingen.
- På generelt grunnlag bør alle som påtar seg styreverv for fylkeskommunale selskaper registrere sine verv i styreregisteret.

Fylkesrådmannen støtter anbefalingene og vil legge til rette for at anbefalingene følges opp.

Arly Hauge
Utdanningssjef

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 18/06585-11
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato
Vest-Agder kontrollutvalg	11.12.2019

Rapport fra selskapskontroll Konsesjonskraft IKS Vest-Agder fylkeskommune

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget oversender rapport fra selskapskontroll Konsesjonskraft IKS – til Vest-Agder fylkesting med følgende forslag til vedtak:

Vest-Agder fylkesting tar rapport fra selskapskontroll Konsesjonskraft IKS til orientering og merker seg at:

- Vest-Agder fylkeskommune (fra 01.01.20 Agder fylkeskommune) sikrer at deres eierinteresser blir ivaretatt gjennom selskapets styrende organer, momenter som ble påpekt i selskapskontroll gjennomført i 2009, har blitt rettet opp.
- Konsesjonskraft IKS rapporterer tilbake til Vest-Agder fylkeskommune (fra 01.01.20 Agder fylkeskommune) i tråd med gitte anbefalinger, og
- det er tilstrekkelige mekanismer som sammen utgjør tilfredsstillende kontroll av selskapet, særlig gjennom åpenhet fra selskapet og at det er representantskapet som vedtar utbetalingene.
- Fylkestinget merker seg utsagnene om at det foreligger risiko knyttet til lovendringer på området.

Fylkestinget ber selskapet om å se til at selskapsavtalen blir rettet, slik at den er i tråd med IKS-loven. Videre ber fylkestinget om at ny selskapsavtale sendes til kontrollutvalget (for nye Agder fylkeskommune) etter at den er revidert i løpet av 2020.

Bakgrunn for saken:

Selskapskontroll følger av bestemmelsene i kommuneloven (av 1992) § 77 nr. 5 og forskrift om kontrollutvalg kap. 6. Hensikten med selskapskontroll er at kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av eierinteressene i fylkeskommunens selskaper, herunder kontrollere om den som utøver fylkeskommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll). Selskapskontroll kan også omfatte forvaltningsrevisjon, men i dette tilfellet er det gjennomført en ren eierskapskontroll.

Kontrollutvalget bestilte prosjektet i sitt møte 17.9.2018 sak 27/18 Prosjektplan – selskapskontroll Konsesjonskraft IKS, ut fra vedtatt Plan for selskapskontroll. Prosjektet er bestilt sammen med de fleste av de øvrige eierne av Konsesjonskraft IKS, og prosjektet er etter avtale mellom revisjonsselskapene til eierkommunene gjennomført av Aust-Agder Revisjon IKS.

Saksopplysninger:

Formålet med eierskapskontrollen var å undersøke og vurdere om Konsesjonskraft IKS driver etter sitt formål, i samsvar med eierkommunenes vedtak, selskapets vedtekter samt sentrale lover og regler. Det var sentralt for prosjektet å se på om selskapets uttak og omsetning er i samsvar med lovverket, selskapsavtalen og andre føringer fra eierkommunene. Selskapet har i dag 20 kommuner og de to fylkeskommunene i Agder som eiere. Selv om eierandelen for den enkelte eieren ikke nødvendigvis er høy, er det store verdier som forvaltes fra selskapet for hver enkelt eierkommune. Vest-Agder fylkeskommune er i dag en av de største eierne, med 19,24 % eierandel.

Prosjektplanen ble vedtatt med følgende problemstillinger:

1. *Sikrer eierkommunene at deres eierinteresser blir ivaretatt i selskapets styrende organer?*
2. *Rapporteres selskapets aktiviteter tilbake til de respektive eierkommunene i tråd med gitte anbefalinger?*
3. *Er fordelingsprinsippene for selskapets forvaltning av ressurser i tråd med de krav som stilles i lov og styringsdokumenter? Og gjennomføres utbetalingene i tråd med de føringer som ligger til grunn?*

Prosjektet har hentet sine revisjonskriterier fra aktuelt lovverk, veileder fra KS: Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll», selskapsavtalen og politiske føringer fra eierkommunene. Prosjektet har benyttet dokumentanalyse og samtale med daglig leder og de ansatte i Konsesjonskraft IKS.

Funn og konklusjoner

Revisjonen finner at Vest-Agder fylkeskommune sikrer at deres eierinteresser blir ivaretatt gjennom selskapets styrende organer. Det blir trukket frem forbedringer som har vært på dette området fra Vest-Agder fylkeskommune sin side siden forrige selskapskontroll, som ble gjennomført i 2009.

Rapportering og informasjon fra Konsesjonskraft IKS tilbake til eierne er ikke regulert, og dette er dermed opp til den enkelte eier å formalisere. Revisjonen anser det som positivt at Vest-Agder fylkeskommune har bestemt at det årlig skal behandles årsregnskap og årsmelding, og at dette følges opp i fylkestinget.

I henhold til IKS-loven § 8, 2 ledd skal innkalling skje med minimum 4 ukers varsel. Det går frem av rapporten at selskapsavtalen bryter med loven på dette punktet. Videre går det frem av rapporten at selskapet opplyser at de vil endre bestemmelsen i selskapsavtalen i forbindelse med revidering av avtalen i 2020.

Revisjonen vurderer at det er tilstrekkelige mekanismer som sammen utgjør tilfredsstillende kontroll av selskapet. Revisjonen viser her til åpenhet fra selskapet, og at det er representantskapet som vedtar utbetalingene.

Ut fra sine funn og konklusjoner har Aust-Agder Revisjon IKS ingen anbefalinger om endringer verken overfor selskapet eller Vest-Agder fylkeskommune som eier. Revisjonen begrunner dette med at rapporten er utarbeidet i 22 ulike versjoner med ulike forutsetninger og konklusjoner, og at revisjonen derfor har valgt å ikke gi individuelle anbefalinger til den enkelte eierkommune. Videre går det frem av rapporten at det vil være opp til hvert enkelt kontrollutvalg å vurdere behovet for oppfølging av rapportens funn og konklusjoner.

Høring

I henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14 har fylkesordfører og eierrepresentant gjennom fylkeskommunens postmottak mottatt rapporten til uttalelse, med fylkesrådmannen på kopi.

Revisjonen har ikke mottatt noen tilbakemelding, og forutsetter dermed at fylkeskommunen som eier ikke har noen kommentarer til selskapskontrollen.

Vurdering fra sekretariatet:

Prosjektets formål, problemstillinger, revisjonskriterier og metodevalg samsvarer med vedtatt prosjektplan.

Revisjonen har ikke anbefalt endringer for selskapet eller for Vest-Agder fylkeskommune. Det er derfor vanskelig for sekretariatet å trekke ut anbefalinger av rapporten.

Sekretariatet vil likevel anbefale kontrollutvalget å se til at selskapsavtalen blir rettet, slik at den er i tråd med IKS-loven. Videre anbefaler sekretariatet at kontrollutvalget ber om å få tilsendt ny selskapsavtale etter at den er revidert i løpet av 2020 (til kontrollutvalget for nye Agder fylkeskommune).

Vedlegg:

- Selskapskontroll Konsesjonskraft IKS – Vest-Agder fylkeskommune

2019

For kontrollutvalget i Vest-Agder fylkeskommune

KONSESJONSKRAFT IKS

Selskapskontroll oktober 2019

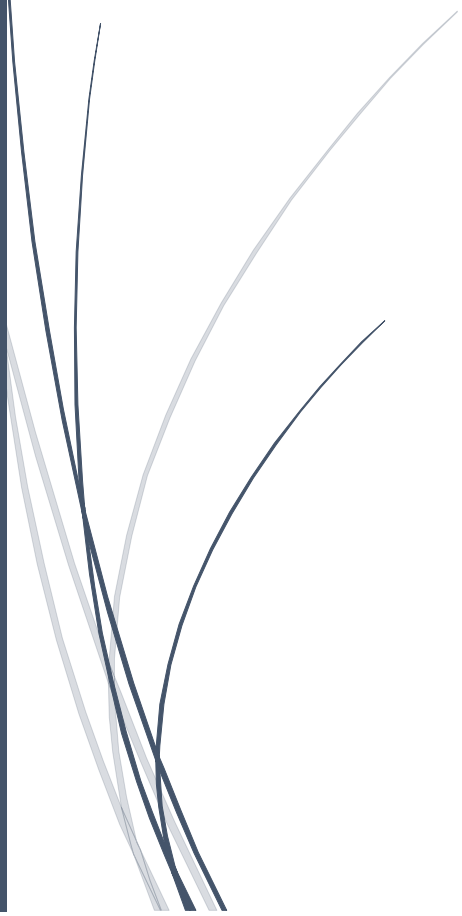

Aust-Agder Revisjon IKS

Innhold

1.0 Bakgrunn 2
2.0 Innledning 4
2.1 Kontrollutvalgenes bestilling 4
2.2 Formål 4
2.3 Problemstillinger 6
2.4 Kontrollkriterier 6
2.5 Metodisk gjennomføring 7
3.0 Fakta om Konsesjonskraft IKS 7
3.1 Opprettelse av selskapet 7
3.2 Formålet med selskapet 8
3.3 Organisering 8
3.4 Økonomi 9
3.5 Rammer for selskapet 10
4.0 Eierskapskontroll: problemstillinger, fakta og vurderinger 12
4.1 Første problemstilling 12
4.1.1 Kontrollkriterier 12
4.1.2 Fakta 13
4.1.3 Konklusjon og vurdering 16
4.2 Andre problemstilling 18
4.2.1 Kontrollkriterier 18
4.2.2 Fakta 18
4.2.3 Konklusjon og vurdering 20
4.3 Tredje problemstilling 21
4.3.1 Kontrollkriterier 21
4.3.2 Fakta 22
4.3.3 Konklusjon og vurderinger 26
5.0 Eiers kommentar 27
6.0 Litteratur 28
7.0 Vedlegg 29

1.0 Bakgrunn

Selskapskontroll er regulert av kommunelovens § 77, og skal bestilles av kontrollutvalget etter bestemmelsene i forskrift om kontrollutvalg kapittel 6. Selskapskontrollens innhold er definert i forskriftens § 14, og kan gjennomføres på to forskjellige måter. En *eierskapskontroll* kontrollerer om den som utøver kommunens eierinteresser i selskaper, gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger. En selskapskontroll kan også gjøres som en mer omfattende *forvaltningsrevisjon*. Dette prosjektet er gjennomført som en eierskapskontroll av Konsesjonskraft IKS.

Hensikten med selskapskontrollen har vært å se på hvorvidt selskapets virksomhet er i samsvar med formålet, og hvorvidt kommunene sikrer en god eierstyring av selskapet. På bakgrunn av dette er følgende problemstillinger utledet:

1. *Sikrer eierkommunene at deres eierinteresser blir ivaretatt i selskapets styrende organer?*
2. *Rapporteres selskapets aktiviteter tilbake til de respektive eierkommunene i tråd med gitte anbefalinger?*
3. *Er fordelingsprinsippene for selskapets forvaltning av ressurser i tråd med de krav som stilles i lov og styringsdokumenter? Og gjennomføres utbetalingene i tråd med de føringer som ligger til grunn?*

Konsesjonskraft IKS er et interkommunalt selskap mellom 20 kommuner og de to fylkeskommunene i Agder. Konsesjonskraft IKS skal forvalte kommunene/fylkeskommunene sin konsesjonskraft og sørge for at konsesjonskraften blir omsatt i markedet og prissikret i samsvar med den fastsatte risikostrategien. For sine eiere skal konsesjonskraft IKS ta imot og formidle videre den pengeytelsen som oppstår gjennom forvaltningen av konsesjonskraftretten. Konsesjonskraft IKS har følgende eierkommuner, deltakeransvar i parentes:

- Aust-Agder fylkeskommune (38,33 %)
- Vest-Agder fylkeskommune (19,24 %)
- Bykle kommune (10,35 %)
- Valle kommune (4,83 %)
- Kvinesdal kommune (3,55 %)
- Vennesla kommune (3,42 %)
- Bygland kommune (3,30 %)
- Åseral kommune (3,13 %)
- Froland kommune (2,40 %)
- Åmli kommune (1,89 %)
- Marnardal kommune (1,76 %)
- Iveland kommune (1,69 %)
- Flekkefjord kommune (1,31 %)
- Sirdal kommune (1,09 %)
- Arendal kommune (1,02 %)
- Grimstad kommune (0,83 %)
- Evje og Hornnes kommune (0,39 %)
- Birkenes kommune (0,36 %)
- Audnedal kommune (0,31 %)
- Lindesnes kommune (0,20 %)
- Kristiansand kommune (0,07 %)
- Hægebostad kommune (0,03 %)

Definisjoner:

Konsesjonsavgifter:

Årlige avgifter som en kraftverkseier plikter å betale til kommunene som blir berørt av en regulering eller utbygging

Konsesjonskraft:

En andel av kraftproduksjonen, som en kraftverkseier er pålagt å levere kommunene/ fylkeskommunene som er berørt av en regulering eller utbygging. Prisen fastsettes uavhengig av markedsprisen.

2.0 Innledning

2.1 Kontrollutvalgenes bestilling

Etter bestemmelsene i kommuneloven[1] § 77 og forskrift om kontrollutvalg[2] kapittel 6, er ansvaret for selskapskontroll lagt til kontrollutvalget.

Selskapskontrollens innhold defineres i forskrift om kontrollutvalg § 14, og kan gjennomføres på to forskjellige måter. Selskapskontroll består av en obligatorisk del som omfatter en eierskapskontroll og en valgfri del som omfatter forvaltningsrevisjon. Eierskapskontrollen innebærer en kontroll med forvaltningen av eierinteresser i de aktuelle selskapene, herunder om den som utøver eierinteressen gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger. En selskapskontroll i form av forvaltningsrevisjon innebærer en systematisk vurdering av økonomi og måloppnåelse sett i forhold til kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Aust-Agder Revisjon IKS har fått i oppgave av kontrollutvalgene å gjennomføre en eierskapskontroll.

Konsesjonskraft IKS er et interkommunalt samarbeid som har ansvaret for uttak og omsetning av all konsesjonskraft den enkelte deltakerkommunen disponerer. Når et vassdrag blir regulert, følger det med økonomiske forpliktelser overfor de berørte kommunene. Dette innebærer blant annet at kraftverket skal betale årlige konsesjonsavgifter og selge konsesjonskraft. Forpliktelsene er nedfelt i konsesjonslovgivningen.

Ettersom rapporten er utarbeidet i 22 ulike versjoner med ulike forutsetninger og konklusjoner, har revisjonen valgt å ikke gi individuelle anbefalinger til den enkelte eierkommune. Det vil derfor være opp til hvert enkelt kontrollutvalg å vurdere behovet for oppfølging av rapportens funn og konklusjoner.

2.2 Formål

Formålet med eierskapskontrollen er å undersøke og vurdere om Konsesjonskraft IKS driver tråd med sitt formål, i samsvar med eierkommunenes vedtak, selskapets vedtekter, samt relevante lover og regler. Det vil bli sentralt for prosjektet å se på om selskapets uttak og omsetning er i samsvar med lovverket, selskapsavtalen og andre føringer fra eierkommunene.

Eierskapskontrollen vil ha fokus på formålet til Konsesjonskraft IKS, som går ut på å omsette kommunenes og fylkeskommunenes konsesjonskraft gjennom å ta imot og formidle videre den pengestrømmen som oppstår gjennom forvaltningen av konsesjonskraftrettighetene. Konsesjonskraft IKS forvalter store verdier som årlig fordeles på de ulike eierkommunene. Utebetalingsprognosen til fordeling blant kommunene er i 2019 på 154 millioner kroner. Til tross for en del små prosentvise eierandeler, er det derfor likevel store midler som forvaltes fra selskapet for den enkelte eierkommune.

[1] LOV-1992-09-25-107 Lov om kommuner og fylkeskommuner (Kommuneloven) Heretter koml.
[2] FOR-2004-06-15-905 Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner

Setesdal Revisjonsdistrikt gjennomførte i 2009 en selskapskontroll, av det som da het «Konsesjonskraftfondet for Aust-Agder IKS», på oppdrag fra Aust-Agder fylkeskommune. Kontrollen fokuserte på eierskapet til Aust-Agder fylkeskommune. Anbefalingene fra selskapskontrollen den gang var følgende:

- *Kommunen bør utvikle en eierstrategi for selskapet*
- *Kommunen bør utarbeide instruks for daglig leder*
- *Det bør utarbeides en reglement for styrets og representantskapets virksomhet*
- *Kommunen bør utvikle et system for oppfølging av sine selskaper*
- *Kommunen bør utarbeide rutiner for rapportering av sine selskaper*

Konsesjonskraft IKS er opprettet i henhold til lov om interkommunale selskaper[3] og skal drive blant annet etter bestemmelser i vannfallsrettighetsloven (tidl. Industrikonsesjonsloven) og vassdragsreguleringsloven[4].

Selskapskontrollen skal påse om kommunenes og fylkeskommunens forvaltning av sine eierinteresser fungerer tilfredsstillende i henhold til kommunestyrets og fylkestingets vedtak og forutsetninger samt i henhold til aktuelt lovverk.

Selskapskontrollen skal videre vurdere hvorvidt den som utøver kommunens/ fylkeskommunens eierinteresser, utøver myndigheten i henhold til det som er fastsatt i IKS-loven. Videre vil det være aktuelt å se på hvordan kommunens/ fylkeskommunens interesser ivaretas i samsvar med politisk vedtak og forutsetninger vedrørende forvaltningen av eierinteressene. I selskapskontrollen foretar revisjonen videre en vurdering av om hvorvidt eierstyringen i eier(fylkes)kommunene er i samsvar med gjeldende regelverk og eiernes forventninger.

Selskapskontrollen ble vedtatt gjennomført kont rollutvalgene gjennom følgende behandlinger:

- Arendal kommunes kontrollutvalg 19.9.2018
- Audnedal kommunes kontrollutvalg 29.11.2018
- Aust-Agder fylkeskommunes kontrollutvalg 26.9.2018
- Birkenes kommunes kontrollutvalg 24.9.2018
- Evje og Hornnes kommunes kontrollutvalg 15.11.2018
- Flekkefjord kommunes kontrollutvalg 26.11.18
- Froland kommunes kontrollutvalg 19.11.2018
- Grimstad kommunes kontrollutvalg 23.10.2018
- Hægebostad kommunes kontrollutvalg 4.12.2018
- Iveland kommunes kontrollutvalg 7.11.2018

[3] LOV-1999-01-29-6 Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven)

[4] LOV-1917-12-14-16 Lov om konsesjon for rettigheter til vannfall og LOV-1917-12-14-17 Lov om regulering og kraftutbygging i vassdrag

- Kvinesdal kommune kontrollutvalg 27. 2.2019
- Lindesnes kommunes kontrollutvalg 21.11.2018
- Marnardal kommunes kontrollutvalg 13.12.2018
- Sirdal kommunes kontrollutvalg 9.4.2019
- Vennesla kommunes kontrollutvalg 20.11.2018
- Vest-Agder fylkeskommunes kontrollutvalg 19.9.2018
- Åseral kommunes kontrollutvalg 5.12.2018
- Åmli kommunes kontrollutvalg 8.10.2018

2.3 Problemstillinger

I samsvar med veileder «Selskapskontroll fra A til Å»[5] fra Norges kommunerevisorforbund (NKRF) har revisjonen valgt å utarbeide følgende problemstillinger:

Hovedformålet med problemstillingene vil være å kartlegge hvordan kommunene sikrer sine eierinteresser, samt om fordeling av ressurser gjøres i henhold til formålet med selskapet.

Følgende problemstillinger vil bli undersøkt:

1. ***Sikrer eierkommunene at deres eierinteresser blir ivaretatt i selskapets styrende organer?***
2. ***Rapporteres selskapets aktiviteter tilbake til de respektive eierkommunene i tråd med gitte anbefalinger?***
3. ***Er fordelingsprinsippene for selskapets forvaltning av ressurser i tråd med de krav som stilles i lov og styringsdokumenter? Og gjennomføres utbetalingene i tråd med de føringer som ligger til grunn?***

2.4 Kontrollkriterier

Kontrollkriterier er elementer som inneholder krav eller forventninger, som revisjonen bruker for å vurdere funnene i våre undersøkelser. Kontrollkriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autorative kilder innenfor det kontrollerte området, for eksempel lovverk og politiske vedtak.

Ved denne selskapskontrollen har vi tatt utgangspunkt i følgende kilder: lov om interkommunale selskaper, kommuneloven, industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven. Andre kilder som vil legges til grunn er veileder fra KS: *«Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll»*, selskapsavtalen og politiske føringer fra eierkommunene.

[5] NKRF. Praktisk veileder. *Selskapskontroll – Fra A til Å*

2.5 Metodisk gjennomføring

Det metodiske arbeidet har bestått av en kvalitativ tilnærming gjennom dokumentanalyse, samtidig som revisjonen har hatt møte og samtale med daglig leder og de ansatte i Konsesjonskraft IKS i deres lokaler i Valle. Revisjonen har i tillegg kontakt med daglig leder for utfyllende informasjon ved behov. Dokumentanalysen har bestått av en gjennomgang av kommunale styringsdokumenter, rutinebeskrivelser, politiske vedtak og eierskapsmeldinger.

Prosjektet har blitt gjennomført av Aust-Agder Revisjon IKS ved forvaltningsrevisorer Camilla Nordwall Eriksrud, Stine Norrøne Beck og Magnus Solsvik, med Kristian Fjellheim Bakke som ansvarlig forvaltningsrevisor.

Selskapskontrollen vil fremlegges som en rapport til *hver enkelt* eierkommune.

3.0 Fakta om Konsesjonskraft IKS

3.1 Opprettelse av selskapet

Det interkommunale samarbeidet om konsesjonskraften ble startet i Aust-Agder i 1984, og utvidet med Vest-Agder i 2014. Samarbeidet i Aust-Agder het tidligere Konsesjonskraftfondet for Aust-Agder. I 2014 sendte samarbeidet ut en invitasjon til konsesjonskraftkommunene i Vest-Agder, som resulterte i opprettelsen av konsesjonskraft IKS. I august 2014 ble det avholdt et valg av representanter fra Vest-Agder inn i eksisterende styre, hvor man samme dag skiftet navn til Konsesjonskraft IKS.

Nøkkelopplysninger om selskapet[6]:

Navn:	**Konsesjonskraft IKS**
Organisasjons nr.:	971 330 937
Organisasjonsform:	Interkommunalt selskap
Stiftet:	25.08.2003
Forretningsadresse:	4747 Valle
Daglig leder:	Glenn Quam Håkonsen
Eiere:	Arendal kommune, Audnedal kommune, Aust-Agder fylkeskommune. Birkenes kommune, Bygland kommune, Bykle kommune, Evje og Hornnes kommune, Flekkefjord kommune, Froland kommune, Grimstad kommune, Hægebostad kommune, Iveland kommune, Kristiansand kommune, Kvinesdal kommune, Lindesnes kommune, Marnardal kommune, Sirdal kommune, Valle kommune, Vennesla kommune, Vest-Agder fylkeskommune, Åmli kommune og Åseral kommune
Revisor:	BDO AS

[6] Proff.no

3.2 Formålet med selskapet

Lov om interkommunale selskaper setter et krav om at ethvert selskap gjennom selskapsavtalen skal angi og definere selskapets formål, jfr. § 4 ledd 3 nr. 3.

I selskapsavtalen § 3 defineres følgende formål for Konsesjonskraft IKS:

«Konsesjonskraft IKS skal vere ein leiande nasjonal forvalter av konsesjonskraft.

Konsesjonskraft IKS skal omsetje kommunane og fylkeskommunen si konsesjonskraft, gjennom å ta imot og formidle vidare den pengeytinga som oppstår gjennom fovaltninga av konsesjonskraftrettane og delta i veksemd som har naturleg samanheng med dette.

Konsesjonskraft skal etterleve og praktisere prinsippet om meiroffentligheit i alt arbeid.

Konsesjonskraft IKS skal mellom anna trygge konsesjonskraftordninga som ein kommunal/fylkeskommunal rett. Trygge verdien i konsesjonskraftordninga, og sikre deltakarane påreknelige og gode inntekter.»

Formålet er i verdiene til selskapet beskrevet slik:

«Konsesjonskraft IKS – vaktar og forvarar rettane, tek vare på verdien og fører den attende til deltakarane.»

I følge selskapsavtalen skal deltakerkommunene overlate til selskapet - uttak og omsetning av all konsesjonskraft den enkelte deltaker disponerer til enhver tid.

3.3 Organisering

Konsesjonskraft IKS har hovedkontor i Valle.

Konsesjonskraft IKS har et eget administrasjon, representantskap og styre. I tillegg er det opprettet et porteføljeutvalg som gir råd til administrasjonen. Administrasjonen består av fire ansatte; daglig leder, rådgiver, juridisk rådgiver og rådgiver med ansvar for krafthandel. I tillegg har selskapet tilknyttet seg en kontroller, som tidligere ble ivaretatt av Aust-Agder fylkeskommune, denne stillingen (20 %) ble fra 1.12.18 ivaretatt av en ansatt i Valle kommune.

Som et rådgivende organ for daglig leder, er det også etablert et porteføljeutvalg, med representanter fra flere av eierkommunene. Inge Hedenstad Stangeland, rådmann i Sirdal, er valgt til leder av utvalget.

Selskapet driver også, som bestemt i strategiplanen, undervisningsopplegg i skoleverket. Tidligere gjaldt dette kun ungdomsskoler, men fra 2017 har selskapet også hatt presentasjoner for elever i videregående opplæring.

3.4 Økonomi

Konsesjonskraft IKS fører regnskap etter regnskapsloven, som er hovedregelen etter lov om interkommunale selskaper § 27.

Resultatregnskap for Konsesjonskraft IKS 2018[7]:

	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Konsesjonskraftinntekter	221 050 895	195 320 314	220 205 591
Annen relatert inntekt	70	-	-
Sum driftsinntekter	**221 050 965**	**195 320 314**	**220 205 591**
Kjøp av konsesjonskraft	98 732 015	105 336 778	101 316 457
Lønn inkl. sosiale utgifter	3 278 678	3 771 024	3 500 880
Avskrivninger	58 176	30 000	15 121
Eksterne honorarer	3 584 135	2 493 000	2 282 394
Div merkantile og administrative kostnader	988 219	1 110 000	1 046 327
Sum driftskostnader	**106 641 223**	**112 770 802**	**108 161 179**
Driftsresultat	**114 409 742**	**82 549 512**	**112 044 412**
Finansinntekter og -kostnader			
Finansinntekter	1 205 459	2 600 001	6 619 813
Finanskostnader	1 674 302	1 800 000	1 252 960
Resultat av finansposter	**(468 843)**	**800 001**	**5 367 853**
Resultat før overførte konsesjonskraftsinntekter	**113 940 899**	**83 349 513**	**117 412 265**
Overførte konsesjonskraftsinntekter	103 854 000	-	92 154 015
Resultat	**10 086 899**	**83 349 513**	**25 258 250**
Overføringer			
Overføringer til driftsfond og reservekapital	10 086 899	(10 583 487)	25 258 250
Sum overføringer	**10 086 899**	**(10 583 487)**	**25 258 250**

[7] Årsmelding 2018 med signatur og revisjonsberetning, oversendt til revisjonen august 2019

Balanseregnskap for Konsesjonskraft IKS[8]:

	2018	2017
EIENDELER		
Anleggsmidler		
Varige driftsmidler		
Driftsløsøre og inventar	418 411	61 707
Sum varige driftsmidler	**418 411**	**61 707**
Sum anleggsmidler	**418 411**	**61 707**
OMLØPSMIDLER		
Kortsiktige fordringer	37 677 734	713 137
Finansplassering	136 680 294	117 765 234
Bankinnskudd og kontanter	20 580 606	63 966 583
SUM OMLØPSMIDLER	**194 938 634**	**182 444 954**
SUM EIENDELER	**195 357 045**	**183 506 661**
RESERVEKAPITAL OG GJELD		
RESERVEKAPITAL		
Driftsfond og reservekapital	147 671 081	147 671 079
Udisponert resultat	10 086 899	0
Sum reservekapital	**157 757 980**	**147 671 079**
GJELD		
KORTISKTIG GJELD		
Leverandørgjeld	**14 563 060**	**13 322 686**
Skyldige offentlige avgifter	**12 216 732**	**8 795 992**
Annen kortsiktig gjeld	**10 819 273**	**12 716 903**
Sum kortsiktig gjeld	**37 599 065**	**34 835 581**
Sum gjeld	**37 599 065**	**34 835 581**
Sum reservekapital og gjeld	**195 357 045**	**182 506 660**

Aust-Agder Revisjon IKS bemerker at regnskapet er i balanse. Selskapet har god reservekapital og solid likviditet.

3.5 Rammer for selskapet

Etter IKS-loven er representantskapet selskapets høyeste organ. Her fremgår også representantskapets og styrets ansvar. Selskapsavtalen kan regulere dette ansvaret nærmere.

Konsesjonskraft IKS skal etter selskapsavtalen omsette fylkes- og kommunenes konsesjonskraft. Kraftverk som benytter vann regulert i vassdragsreguleringsloven eller industrikonsesjonsloven, plikter å avstå konsesjonskraft til berørte kommuner. Konsesjoner

[8] Årsmelding 2018 Konsesjonskraft

gis etter søknad til Norges Vassdrags- og energidirektorat. Det er NVE som beregner mengden konsesjonskraft, fordelingen til de berørte kommuner og fylkeskommuner.

Eiere av større vannverk plikter i henhold til konsesjonen å levere en viss andel av kraften som produseres til de kommunene som er berørt av kraftutbyggingen. Denne konsesjonskraften skal leveres til en nærmere avtalt pris.

I utgangspunktet har partene avtalefrihet og kan fastsette prisen selv, men loven gir veiledning om beregningsmåten. Dette avhenger av om konsesjonen ble gitt før 10. april 1959 eller etter. Om ikke partene blir enige, er det OED (Olje- og Energidepartementet) som skal fastsette prisen.

Ved konsesjoner gitt etter vassdragsreguleringsloven, eller industrikonsesjonsloven, plikter kraftverkseierne å betale en årlig avgift til staten og de berørte kommunene.

4.0 Eierskapskontroll: problemstillinger, fakta og vurderinger

4.1 Første problemstilling

Sikrer eierkommunene at deres eierinteresser blir ivaretatt i selskapets styrende organer?

4.1.1 Kontrollkriterier

Eierinteressene menes her som selskapets målsettinger, samt at de tiltakene som selskapet ivaretar for å nå disse målsettingene er innenfor det gjeldende regelverk.

Kontrollkriteriene tar utgangspunkt i IKS-loven, selskapsavtalen og KS-anbefalinger. Kriteriene er avgrenset av revisjonen etter hva som er hensiktsmessig for å besvare problemstillingen.

Kontrollen vil fokusere på representantskapet, da det er gjennom dette eierne av selskapet utøver sin myndighet.

Selskapets formål

- Selskapsavtalen skal, jfr. IKS-loven § 4, beskrive selskapets formål

Eierskapsprinsipper

- Etter KS «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll», anbefaling nr. 4, bør kommunestyret/ fylkestinget utarbeide en eierskapsmelding med overordnede prinsipper for sitt eierskap.
- For å underbygge selskapsavtalen, kan det etter KS-anbefaling nr. 5, være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter, gjerne i form av eierstrategi.

Representantskap

- Etter IKS-loven § 7 utøves eierskapet gjennom de valgte medlemmer i representantskapet. Ved oppnevnelse av representant til selskapet, skal eierkommunen ta hensyn til en effektiv måte å ivareta sitt eierskap. KS anbefaler å oppnevne sentrale folkevalgte som representanter.
- Hver kommune skal ha en representant og fylkeskommunene skal ha 2 representanter i representantskapet, med like mange vararepresentanter, jfr. IKS-loven § 6 og selskapsavtalen.

Innkalling til representantskap

- Innkalling til representantskapsmøter skal gjøres i henhold til selskapsavtalen; *«leiaren i representantskapet innkallast til møte når han finn det påkravt, eller når styret vedtek at det skal innkalles til et slikt møte. Det skal haldast minst eitt ordinært representantskapsmøte i året».* Møteinnkalling skal iht. selskapsavtalen § 5 sendes ut med minst to ukers varsel. I henhold til IKS-loven § 8 ledd 2 skal innkalling skje med

minimum 4 ukers varsel. Selskapet opplyser at de vil endre bestemmelsen i selskapsavtalen i forbindelse med revidering av avtalen i 2020.

Styreinstruks, godkjent instruks for daglig leder og vedtatt strategiplan

- Representantskapet skal utføre de oppgaver som er nærmere fastsatt i selskapsavtalen; her vil det kontrolleres om det er vedtatt en styreinstruks, godkjent instruks for daglig leder og vedtatt strategiplan.

4.1.2 Fakta

Selskapets formål

Konsesjonskraft IKS har i sin selskapsavtale § 3 følgende formål:

«Konsesjonskraft IKS skal vere ein leiande nasjonal forvaltar av konsesjonskraft. Konsesjonskraft IKS skal omsetje kommunane og fylkeskommunens si konsesjonskraft, gjennom å ta i mot og formidle vidare den pengeytinga som oppstår gjennom forvaltninga av konsesjonskraftrettane og delta i verksemnd som har naturleg samanheng med dette. Konsesjonskraft IKS skal etterleve og praktisere prinsippet om meiroffentleghet i alt arbeid. Konsesjonskraft IKS skal mellom anna trygge konsejonskraftordninga som ein kommunal/fylkeskommunal rett, trygge verdien i konsesjonskraftordninga, og sikre deltakarane påreknelege og gode inntekter»

På spørsmål fra revisjonen om selskapsavtalen er i samsvar med formålet, svarer selskapet følgende: «Formålet med selskapet er formulert i selskapsavtalen § 3, og er således i samsvar med formålet til selskapet. Man ser at mindre ting i selskapsavtalen må justeres i sammenheng med revisjon av selskapsavtalen, blant annet oppfølging av arkivansvar. I tillegg til selskapsavtalen, har man blant annet politisk vedtatte styringsdokumenter for daglig drift, blant annet strategiplan, risikostrategi m.m.» Selskapet sier også at de anser organiseringen av selskapet hensiktsmessig, da rammeverket for et IKS er gunstig for driften, som blant annet kredittrating som er gunstig med hensyn til krafthandel.

Eierskapsprinsipper

Aust-Agder Revisjon har undersøkt om eierkommunene har eierskapsmelding og innholdet i disse. Det er undersøkt om eierskapsmeldingen inneholder overordnede prinsipper for eierskap, og om det eventuelt er utarbeidet spesifikke eierskapsstrategier for Konsesjonskraft IKS.

Fylkestinget i Vest-Agder fylkeskommune vedtok 12.12.2017 sin eierskapsmelding. Vest-Agder fylkeskommune beskriver sine eierskap på følgende måte:

Vest-Agder fylkeskommune forvalter betydelige verdier gjennom eierskap i flere ulike selskaper, hovedsakelig aksjeselskap og interkommunale selskaper. Det er derfor avgjørende

at det fylkeskommunale eierskapet forvaltes på en profesjonell måte og at det føres en ansvarlig eierskapspolitikk. Eierskapsmeldingen sier noe om hvordan VAF skal utøve sitt eierskap.

Ifølge eierskapsmeldingen skal denne «angi retningslinjer for å sikre forankring av fylkeskommunens eierskap i fylkestinget og utøvelsen av dette gjennom administrasjonen. Eierskapsmeldingen er blant annet baser på KS- anbefalinger om eierskap.

Eierskapsmeldingen inneholder informasjon om hvorfor og hva Vest-Agder Fylkeskommune eier. Det gis blant annet en beskrivelse av de ulike selskapsformene, og hva som ligger til grunn for valg av selskapsform. Eierskapsmeldingen har en beskrivende del, om hvordan VAF bør eie, herunder kontakt med selskapene og valg til representantskap og styrer. VAF har gjennom eierskapsmeldingen vedtatt overordnede prinsipper for eierstyring.

Som et vedlegg til eierskapsmeldingen ligger en oversikt over Vest-Agder fylkeskommunes eierinteresser. Her er Konsesjonskraft IKS tatt med, med informasjon om eierandel, formål og omsetningstall. Om formålet med selskapet står følgende:

> *Konsesjonskraft IKS skal vere ein leiande nasjonal forvalter av konsesjonskraft. Konsesjonskraft IKS skal omsetje kommunane og fylkeskommunen si konsesjonskraft, gjennom å ta i mot og formidle vidare den pengeytinga som oppstår gjennom forvaltinga av konsesjonskraftrettane og delta i verksemd som har naturleg samanheng med dette. Konsesjonskraft IKS skal etterleve og praktisere prinsippet om meiroffentligheit i alt arbeid. Konsesjonskraft IKS skal mellom anna trygge konsesjonskraftordninga som ein kommunal/fylkeskommunal rett, trygge verdien i konsesjonskraftordninga, og sikre deltakarane påreknelege og gode inntekter*

Oppnevnelse av representanter hos eierne

Aust-Agder Revisjon har gjennomgått eierkommunenes vedtak for valg til representantskapet i Konsesjonskraft IKS. Representantene er som hovedregel foreslått av en valgkomite, sammensatt av folkevalgte i kommunestyre/fylkesting. Revisjonen har også undersøkt om det foreligger offentlig informasjon om grunnlaget for valg av representanter.

Ifølge eierskapsmeldingen «utøves eierskapet aktivt gjennom valg av representantskapet eller representantskapet ved valg av styremedlemmer». Vest-Agder fylkeskommune valgte 22.10.15 følgende representasjon til Konsesjonskraft IKS:

> *Medlem: Nils Harald Rennestraum - Vara: Sigmund Oksefjell*
> *Medlem: Sally Vennesland - Vara: Randi Øverland*

Kommunen har eierskapsrapporteringsrutiner for representanter i kommunens selskap. Kommunens eierskapsprinsipper legger til grunn at habilitet skal vurderes ved oppnevnelse til styremedlemmer, og folkevalgte skal som hovedregel ikke velges til styrer.

I følge Konsesjonskraft IKS årsmelding 2017, består representantskapet av følgende:

- Leder Reidar Saga (Åmli kommune)
- Nestleder Janne F. Kristoffersen (Lindesnes kommune)
- Anders Kylland (Aust-Agder fylkeskommune)
- Knut A. Austad (Aust-Agder fylkeskommune)
- Nils Harald Rennestraum (Vest-Agder fylkeskommune)
- Sally Vennesland (Vest-Agder fylkeskommune)
- Robert C. Nordli (Arendal kommune)
- Reidun Bakken (Audnedal kommune)
- Anders Christiansen (Birkenes kommune)
- Leiv Rygg (Bygland kommune)
- Hans Blattmann (Bykle kommune)
- Bjørn Ropstad (Evje og Hornnes kommune)
- Jan Sigbjørnsen (Flekkefjord kommune)
- Ove Gundersen (Froland kommune)
- Per Svenningsen (Grimstad kommune)
- Margrethe Handeland (Hægebostad kommune)
- Odd Ivar Aasen (Iveland kommune)
- Ole Magne Omdal (Kristiansand kommune)
- Per Sverre Kvinlaug (Kvinesdal kommune)
- Helge Sandåker (Marnardal kommune)
- Thor Jørgen Tjørhom (Sirdal kommune)
- Steinar Kyrvestad (Valle kommune)
- Eivind Drivenes (Vennesla kommune)
- Olav Åsland (Åseral kommune)

Innkalling til representantskapsmøter

Revisjonen har undersøkt innkalling og gjennomføring av representantskapsmøter de 4 siste årene: I 2016 ble det avholdt representantskapsmøte 17. juni, hvor innkalling ble sendt 3. juni, og 8. desember, hvor innkallingen ble sendt 28. november. Daglig leder informerer i dokumentasjon fra selskapet til revisjonen at innkallingen blir sendt ut med minst to uker varsel før ordinært representantskapsmøte.

Ifølge årsmeldingen 2017, ble det avholdt 2 møter i representantskapet i 2017, 15. juni og 15. desember.

Styreinstruks, instruks for daglig leder og strategiplan

Styreinstruks ble vedtatt av styret 23. januar, og av representantskapet 19. juni 2015. Styret skal i sitt arbeid følge instruksen, og dersom de i saker må gå bort fra instruksen, skal dette rapporteres til representantskapet.

Instruks for daglig leder ble vedtatt av styret 23. januar 2015. Instruksen regulerer daglig leders oppgaver, ansvar og fullmakter når det gjelder den daglige driften av selskapet. I tillegg gjelder også arbeidsavtalen og andre instrukser og retningslinjer i selskapet som for eksempel gjeldende risikostrategi med definerte fullmakter.

Styret gjennomførte i 2017 en revidering av **strategiplanen** til selskapet. Hovedmål og retning for selskapet er ikke forandret, hovedmålet til selskapet er å være en ledende nasjonal forvalter av konsesjonskraftrettighetene. Den viktigste endringen gikk på en presisering av kontakt med deltagere og samarbeid med andre aktører innenfor kraftmarkedet. Strategiplanen ble ifølge selskapets hjemmesider vedtatt på representantskapsmøtet 15.

desember 2017[9]. Strategiplanen legger til grunn at selskapet skal forvalte eiernes rettigheter og føre verdiene tilbake til eierne. Selskapet skal ikke bare gjennomføre det operative arbeidet med å hente ut konsesjonskraften til rett pris, men også *«ha fokus på læring og kunnskap i administrasjon, så vel som politisk og hos deltakarkommunane elles»*.

Strategiplanen legger også opp til, som tidligere omtalt, at selskapet skal ha et undervisningsopplegg for skolen Selskapet har i tråd med dette gjennomført flere presentasjoner for elever, blant annet for 9. og 10. klassinger i Åmli kommune.

4.1.3 Konklusjon og vurdering

Konklusjon

Selskapets formål

Selskapets formål er beskrevet i selskapsavtalen, etter kravet i IKS-loven.

Eierskapsprinsipper

Vest-Agder fylkeskommune kommune har utarbeidet eierskapsmelding, i tråd med KS-anbefalinger. Disse inneholder også det som KS setter opp som sine minimumskrav til innhold. Eierskapsmelding blir nå et krav etter ny kommunelov som trer i kraft høsten 2019, og revisjonen anbefaler dermed at de kommunene som ikke har eierskapsmelding, innretter seg på å utarbeide en slik. Vest-Agder fylkeskommune kommune har som en del av sin eierskapsmelding egne eierskapsstrategier.

Revisjonen legger til grunn at kommunen i stor grad baserer eierskapet på selskapsavtalen, og denne krever at representantskapet ser til at det blir utarbeidet en strategiplan for selskapet. Dette kan sikre, etter revisjonens synspunkt, at eiernes målsetninger for selskapet danner grunnlaget for selskapets aktiviteter.

Representantskap

Revisjonen fant i sin gjennomgang av offentlige tilgjengelige dokumenter lite vurderingsgrunnlag for valg av representanter til representantskap i eierkommunenes eierselskaper. Kommunene har ofte mer utførlige vurderinger om valg til styrer. Det er avgjørende for et aktivt eierskap at eierne velger hensiktsmessig med tanke på representanter til representantskap, og de fleste eierne legger til grunn en todeling i sine valg; folkevalgte til selskap som driver politisk, og rådmann/administrasjonen til selskap som i hovedsak driver med fylkeskommunal/kommunal drift. Revisjonen legger til grunn at dette kan være en hensiktsmessig inndeling. De fleste eierne har sine ordførere eller varaordførere som representantskapsmedlemmer i Konsesjonskraft IKS. Ordfører/varaordfører er en sentral aktør i fylkeskommunen/kommunen, med god kjennskap til kommunens politikk og mål for selskapet, og som derfor kan sikre eierskapet på en hensiktsmessig måte.

[9] Konsesjonskraft IKS – «Strategiplan og grunnleggende etiske prinsipp 2018-2023».

Representantskapet er satt sammen etter kravene i IKS-loven og selskapsavtalen, med en representant fra hver av kommunene og to fra hver fylkeskommune. Faktisk representantskap er også i samsvar med valgte representanter.

Innkalling til representantskap
Representantskapet har de tre siste årene hatt to møter i året, og er således gjennomført etter selskapsavtalens krav .

Innkallingen er sendt ut i henhold til selskapsavtalens krav om to uker før møtet. I henhold til IKS-loven § 8 ledd 2 skal innkalling skje med minimum 4 ukers varsel. Selskapet opplyser at de vil endre bestemmelsen i selskapsavtalen i forbindelse med revidering av avtalen i 2020.

Styreinstruks, instruks for daglig leder og strategiplan

Revisjonen har kontrollert at det er vedtatt en styreinstruks, en instruks for daglig leder og en strategiplan. Revisjonen bemerker at det nå foreligger styringsdokumenter som ble etterspurt ved selskapskontrollen fra 2009.

Vurdering

Revisjonen finner det tilfredsstillende at flere av de føringer som anbefales fra KS i forhold til eierskap, er gjennomført av Vest-Agder fylkeskommune. Dette gjelder blant annet utarbeidelse av eierskapsmelding. Revisjonen mener eierskapet kan sikres gjennom de eierskapsdokumenter som foreligger.

Som representant for Vest-Agder fylkeskommune kommune møter fylkestingmedlemmer i representantskapet til Konsesjonskraft IKS. Dette kan være en god forutsetning for oppfølging av selskapet og sterkere styring av kommunens eierinteresser.

4.2 Andre problemstilling

Rapporteres selskapets aktiviteter tilbake til de respektive eierkommunene i tråd med gitte anbefalinger?

4.2.1 Kontrollkriterier

Kriteriene er avgrenset av revisjonen etter hva som er hensiktsmessig for å besvare problemstillingen.

Eierkommunene har det overordnede ansvaret for de deler av kommunens virksomhet som er lagt ut til selskaper, og en aktiv og god demokratisk eierstyring kan sikre en optimal ivaretakelse av deres eierinteresser.

Som en del av eierstyringen i kommunen, kan styringslinjer i form av rapportering og dialog mellom selskapet og kommunen sikre en bedre eierskapskontroll.

Eiermøter

> KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til en god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra eier, styret og faglig leder for selskapet. Eiermøter er ikke lovregulert, og er en uformell arena der det ikke treffes vedtak.

Rapportering

> Rapportering er et kjent virkemiddel for å ivareta en god eierstyring, hvor rapportering fra selskapet til politisk nivå i kommunene/fylkeskommunen er en mye anvendt styringskanal. Rapportering kan for eksempel gjøres gjennom en årsmelding fra selskapet til behandling i kommunestyre/bystyre/fylkesting. Tilbakerapportering må vurderes opp mot formålet til selskapet.

Etter Forskrift om rapportering fra interkommunale selskaper og kommunale og fylkeskommunale foretak som driver næringsvirksomhet, gjelder ikke denne for virksomheter som driver produksjon og omsetning av elektrisk kraft.

4.2.2 Fakta

Det finnes ingen formell rutine for rapportering tilbake til eierkommunene i selskapsavtale eller andre føringer hos selskapet. Selskapet har under sin strategiplan et delmål om «trygge konsesjonskraftordninga som kommunal og fylkeskommunal rett». En av tiltakene for å nå dette målet er beskrevet som *«orientere kommunestyre og fylkesting om status og utfordringar»*.

Representantskapsmøter avholdes to ganger hvert år, ett av møtene forlenges med et seminar, arrangert av Konsesjonskraft IKS.

Daglig leder informerer i samtale med revisjonen at det sendes tertialrapport og årsmelding/regnskap til alle eierkommunenes postmottak. I tillegg legger selskapet ut en månedsrapport over kraftpriser og salg på sine hjemmesider for hver måned. Ifølge daglig leder har selskapet kommet med tilbud til de respektive fylkesting/kommunestyrene om å komme å informere om selskapet, og at de så langt har vært i 14 kommunestyrer/fylkesting. Selskapet kommuniserer overfor revisjonen at de gjerne skulle gitt mer informasjon til sine eiere.

Selskapet gjennomfører et såkalt porteføljeutvalg med rådmennene, hvor daglig leder overfor revisjonen gir uttrykk for at kommunikasjonen med rådmennene er god. På denne måten får de gitt mer informasjon til sine eierkommuner, og bedre forankring av det de driver med i sitt arbeid. Daglig leder opplever også porteføljeutvalget som et kollegium som på ulike måter bidrar til gode diskusjoner når det kommer til drift og øvrige administrative perspektiver som i mindre grad fokuseres på i møte med representantskap. Dette er noe daglig leder gir uttrykk for at han verdsetter.

Flere av eierne legger i sine eierskapsmeldinger opp til at rapportering fra selskapet skal skje gjennom årsmeldinger som behandles politisk. Dette gjelder også for Vest-Agder fylkeskommune, som gjennom eierskapsmeldingen har vedtatt at rapportering fra selskapet skal foregå via årsmeldingen fra selskapet.

Informasjon om drift og pågående prosjekter og lignende kan eierne få gjennom fylkestingsmedlemmene som er representanter i representantskapet. Om fylkeskommunen anser denne rapporteringen som begrenset, må dette tas opp politisk.

Andre typer rapporteringer fra selskapet kan komme som annen type informasjon, som for eksempel gjennom behandling av budsjett eller regnskap, eksempelvis i form av en oversikt over konsesjonskraftsinntekter.[10]

[10] Eksempelvis Flekkefjord kommunes «Regnskap 2017 med årsberetning»

4.2.3 Konklusjon og vurdering

Rapportering og informasjon fra Konsesjonskraft IKS tilbake til eierne er ikke regulert, og det foreligger ingen bestemmelse om regelmessige rapporteringer tilbake til eierkommunene. Dette er således opp til den enkelte eier å formalisere. At selskapet er pålagt å informere om selskapets aktiviteter anser revisjonen som positivt.

Det er etter revisjonens mening fornuftig at tilbakerapportering fra selskapet må være opp til den enkelte eier. Kommunen har også vurdert hvilke føringer som skal ligge til grunn for rapportering, noe som sikrer at målene for eierskapet kan nås. Dette anser revisjonen som positivt. Det er gjennom eierskapsprinsipper bestemt at man skal ha rapportering gjennom årsmeldinger fra selskapet, og dette bør ifølge revisjonen følges opp.

Eierskapsmøter gjennomføres ikke, men seminaret som arrangeres av selskapet hvert år, kan legge rammer for det samme formålet. Det er etter det revisjonen kjenner til, ikke ønsket egne eiermøter av eierne, og revisjonen legger til grunn at eierne da ønsker kontroll og styring ved bruk av andre verktøy. Selskapets leder er positiv til bruken av rådmannsforum, som gir en direkte dialog med de eiere som ønsker å delta på dette.

At orientering skal gis av ordfører, som sitter i representantskapet, kan være grunnlag for en god kommunikasjon til eierkommunen. Dette skjer, ettersom revisjonen kan se, sporadisk i enkelte eierkommuner og uten formelle retningslinjer. Dette må være opp til den enkelte eier å regulere.

4.3 Tredje problemstilling

Er fordelingsprinsippene for selskapets forvaltning av ressurser i tråd med de krav som stilles i lov og styringsdokumenter? Og gjennomføres utbetalingene i tråd med de føringer som ligger til grunn?

4.3.1 Kontrollkriterier

Forpliktelsene til de berørte kommunene er nedfelt i vassdragsreguleringsloven og vannrettighetsloven. Lovverket hjemler rett til alminnelig forsyning for kommunene. Det overskytende tilfaller fylkeskommunene.

Konsesjonsavgifter:

> ***Årlige avgifter som en kraftverkseier plikter å betale til kommunene som blir berørt av en regulering eller utbygging***

Konsesjonskraft:

> ***En andel av kraftproduksjonen, som en kraftverkseier er pålagt å levere kommunene/ fylkeskommunene som er berørt av en regulering eller utbygging. Prisen fastsettes uavhengig av markedsprisen.***

Konsesjonsavgifter skal gi kommunene erstatning for generelle skader og ulemper som ikke blir kompensert på annen måte. Det skal også gi kommunene rett til en andel av verdiskapningen som finner sted. Konsesjonskraft skal sikre kommunene elektrisk kraft til en rimelig pris.

Både konsesjonsavgifter og konsesjonskraft er basert på en beregning av kraftverkets teoretiske produksjonskapasitet, som fastsettes ut fra fallhøyde og vannføring gjennom kraftverket. Dette kapasitetsbegrepet kalles kraftgrunnlag, og regnes ut i naturhestekrefter.

Etter selskapsavtalen skal Konsesjonskraft IKS omsette eiernes konsesjonskraft, gjennom å ta imot og formidle videre den pengeytelsen som oppstår gjennom forvaltning av konsesjonskraftrettighetene. Kapitalen til selskapet er omhandlet i selskapsavtalen § 13: *«Konsesjonskraft IKS sin kapital og inntekter kjem fram gjennom omsetning av konsesjonskraft og avkastning av kapitalen»*

Fordelingsprinsipper

Konsesjonskraft IKS selskapsavtale inneholder i § 14 en bestemmelse om fordeling av selskapets midler. Etter bestemmelsen skal de midlene som tilføres Konsesjonskraft IKS, fordeles i samsvar med bestemmelsen.

For Aust-Agder gjelder følgende fordeling:

- For alle kommunene utenom Bykle og Valle skal konsesjonskraftkommunene tildeles inntekter tilsvarende alminnelig forsyning tillagt inntil 10 GWh.

Aust-Agder fylkesting vedtok i oktober 2009 at fylkeskommunen fortsatt skulle være medlem av Konsesjonskraftfondet, i den forbindelse ble det inngått en avtale med kommunene om fordeling av konsesjonskraftinntekter for perioden 1.5.2010-31.12.2019. Ny selskapsavtale for fondet ble også vedtatt.

Avtalen innebærer at fylkeskommunen i en 10-års periode har forpliktet seg til årlige bevilgninger til utbygginger av riksveg 9 og Setesdal regionråd.

For kommunene Bykle og Valle gjelder:

- Kommunen prioriterer den rimeligste kraften innenfor det som til enhver tid er forbruket til alminnelig forsyning.
- Overskytende kraft ut over forbruket til alminnelig forsyning fordeles på følgende måte: fylkeskommunen 90%, kommunen 10%.

For Vest-Agder gjelder følgende fordeling:

- Kommunen prioriterer den rimeligste kraften innenfor det som til enhver tid er forbruket til alminnelig forsyning.
- Overskytende kraft over forbruket til alminnelig forsyning fordeles på følgende måte: Fylkeskommunen 95%, kommunen 5%.

4.3.2 Fakta

Beregning av kraft
Revisjonen får oppgitt fra selskapet at etter at konsesjon er gitt, beregner NVE kraftgrunnlag og fordeling til hver kommune. Selskapet bemerker at NVE kun beregner for kommunene, og ikke har noen mening om forbruket og således ingen mening om hvor stor del fylkeskommunene får. Selskapet har derimot et styrevedtak på hvordan de skal beregne alminnelig forbruk i kommunene. Selskapet gjør revisjonen oppmerksom på at selskapsavtalen hjemler en litt annen fordeling av kraftressursene enn hovedregelen i loven. Dette er henvist til i kapittel 4.3.1, kontrollkriterier.

Konsesjonskraft IKS forholder per i dag seg til totalt 11 konsesjonærer.

Selskapet selger ut kraften de forvalter, for deretter å beregne GWB fra hvert kraftselskap for å beregne utbetalingene til kommunene.

På spørsmål fra revisjonen om hvordan områdeprisene beregnes, svarer selskapet: «alle våre kraftprodusenter ligger i prisområde N02[11]. Vi har kraftprisprodusenter som leverer kraft både til OED-pris, individuell selvkostpris og Sira-Kvina-pris. I tillegg til kraftpris, har vi kostnader til nettariffer (sentralnett) og produksjonslinje.»

Selskapet forklarer at de arbeider ut ifra en kilowattpris, beregnet fra hvert kraftselskap. I møte med revisjonen, legger selskapet frem sine regneark for «konsesjonskraftvolumet» og «budsjettplan». «Konsesjonskraftvolumet» er et statisk regneark med en oversikt over de 11 konsesjonærene, med 50 kraftverk. Fordelingsmatrisen blir utarbeidet fra en fordelingsnøkkel, hvor man blant annet beregner Kwh per kraftverk, og driften av disse; fordelingsnøkkelen består av seks-syv forskjellige fordelingsnøkler. En av disse «nøklene» går blant annet ut på avstander til det sentrale nettet, da kraftselskapene kanskje må betale for å få kraften ut på nettet. Eksempelvis ligger Rygene nærmere nettet, og det er derfor billigere å få sendt ut kraften de produserer. Brokke er et eksempel på kraftverk som ligger langt fra det sentrale nettet.

Utbetalinger til eierne

Daglig leder for Konsesjonskraft IKS forklarer at det er representantskapet som vedtar utbetalingene til eierkommunene. Når det gjelder utbetalinger til eierne, forklarer selskapet overfor revisjonen at det ligger en fastsatt utbetalingsstruktur til grunn, men at det kan komme inn enkelte endringer her. Selskapet tar eksempelvis opp utbetaling på Sira-Kvina med porteføljeutvalget.

Daglig leder beskriver overfor revisjonen en god kommunikasjon med rådmennene i eierkommunene, og at selskapet gjerne tar imot innspill til hvordan selve utbetalingene til eierne skal gjennomføres. Kommunikasjonen foregår blant annet gjennom «Rådmannsforum», hvor daglig leder har møter med rådmennene i eierkommunene. Det er klart kommunisert fra eierkommunene at de vil vite hva de vil få utbetalt av selskapet, og selskapet forklarer at de derfor utarbeider detaljerte budsjettplaner. Denne budsjettplanen og utbetalingene legges frem i representantskapsmøter. Daglig leder sier at det også fra kommunene er ønsket en utbetalingskurve, og at forutsigbarhet er viktig for eierne.

Selskapet oppgir at det blir sendt ut en utbetalingsprognose til økonomisjefene i eierkommunene i forkant av representantskapsmøtet. Prognosen er en del av en rapport som sendes hver enkelt kommune. Revisjonen blir vist disse rapportene, som blant annet viser totalt volum av GWh, kjøpskostnad for kommunen, markedspris og snitt sikringspris. Denne rapporten sendes gjerne i februar måned. Om representantskapet vedtar denne prognosen, er det det som sendes til kommunene. Utbetalingene til kommunene vedtas i representantskapet gjennom behandling i møte i juni hvert år.

Risiko

Formålet til Konsesjonskraft IKS er blant annet å omsette konsesjonskraft, og sikre deltakerne påregnelige og gode inntekter. En risiko for selskapet, er om man ikke klarer dette,

[11] Revisjonen blir i møte med selskapet vist på kart at dette gjelder hele området Norden

gjennom blant annet endrede forutsetninger for konsesjonskraft. Selskapet sier selv i samtale med revisjonen at den største risikoen selskapet står ovenfor, er at det kommer en ny lov på området.

Den finansielle risikoen for selskapet er i hovedsak svingninger i kraftpriser og valuta. Representantskapet har vedtatt en risikostrategi ved handel av kraft. Dette har til formål å sikre seg mot økende kraftpriser. Sikringshandel gjøres mot systemprisen, men områderisikoen er ikke sikret.

En annen risiko som blir fremhevet i selskapets årsmelding er fremtidige endringer i rammevilkår fra politisk hold, tolkninger av regelverket, klimaforhold og den internasjonale økonomiske utviklingen.

Styret i KIKS har utarbeidet en risikostrategi. Denne ligger på selskapets hjemmeside, og inneholder blant annet en oversikt over «ansvar og kompetanse» i selskapet, informasjon om organiseringen av krafthandelen, og «sikringsstrategier». I tillegg er det her vedtatt hva styret i selskapet hver måned skal motta av rapporteringer. Rapporteringen til styret skal vise at summen for transaksjoner til enhver tid ligger innenfor de fastsatte rammer etter nevnte risikostrategi. Om grensene ikke holdes, skal dette rapporteres til styreleder.

På spørsmål fra revisjonen om hvem som har den overordnede kontroll av selskapet, svarer selskapet at dette er kommunene. Daglig leder peker i denne sammenheng på at det krever en viss kunnskap om området fra kommunene. Selskapet har luftet muligheten for å ha noen politikere med ekstra kompetanse om konsesjonskraft, men dette fikk ikke gjennomslag.

BDO som selskapets revisor hatt en kontroll av utbetalingene til eierkommunene; dette var en overordnet kontroll, men de gjennomførte en mer omfattende kontroll av Rykene kraftverk, og så på fordeling til kommunen herfra. I følge daglig leder fant revisor resultatet av denne kontrollen tilfredsstillende.

Daglig leder informerer revisjonen om at de i selskapets styre har et eget styreseminar med risiko som tema, og i juni 2019 gjennomførte Konsesjonskraft IKS et todagers seminar om risiko, hvor alle eierkommunene var invitert.

Styret i Konsesjonskraft IKS vedtok, i september 2015, en langsiktig finansstrategi, som blant annet omhandler risikohåndtering av kapitalforvaltningen. Styret vedtok i juni 2015 en «Finansstrategi for kortsiktig finansiell aktiva».

I følge daglig leder driver selskapet med opplæring av styret, men da styret ikke har den faglige kompetansen som trengs, har selskapet ansatt en kontroller. Denne kontrolleren arbeider kun med forvaltning av kraft. Kontrollers uttalelse vedlegges hvert år årsmeldingen til selskapet.

Som nevnt tidligere i rapporten, er det fra eierne av KIKS signalisert et ønske om forutsigbarhet. Daglig leder opplyser om at kommunene i denne sammenheng aksepterer en

viss risiko, mot å få denne forutsigbarheten. I følge styreleder opplever selskapet en tillit fra eierkommunene om at selskapet har god kompetanse på sitt fagfelt.

I forbindelse med fylkessammenslåingen skal det utarbeides ny selskapsavtale, og for de to fylkeskommunene har det inntil nå foreligget en privatrettslig avtale om utbetalinger. Dette blir av selskapet påpekt som en mulig fremtidig utfordring.

Reservekapital, overføringer og fordelinger i 2018[12]:

Note 8 – Reservekapital, overføringar og fordelingar

	Deltakaransvar i selskapsavtale	Reservekapital pr. 31.12.17	Tilført frå årets resultat	Utbetalt til deltakarar	Reservekapital pr. 31.12.18
Aust-Agder fylkeskommune	38,33 %	60 927 683	40 887 339	39 654 000	62 161 022
Vest-Agder fylkeskommune	19,24 %	16 080 518	20 463 224	14 948 000	21 595 742
Arendal kommune	1,02 %	1 635 457	1 103 726	1 118 000	1 621 183
Audnedal kommune	0,31 %	202 458	360 856	278 000	285 314
Birkenes kommune	0,36 %	699 296	411 439	429 000	681 736
Bygland kommune	3,30 %	6 179 697	3 758 412	4 002 000	5 936 109
Bykle kommune	10,85 %	20 023 240	12 304 328	13 013 000	19 314 568
Evje og Hornnes kommune	0,39 %	667 664	420 243	435 000	652 907
Flekkefjord kommune	1,31 %	1 258 017	1 927 231	1 575 000	1 610 248
Froland kommune	2,40 %	4 036 224	2 521 627	2 630 000	3 927 851
Grimstad kommune	0,83 %	1 293 279	891 206	902 000	1 282 485
Hægebostad kommune	0,03 %	15 229	24 749	20 000	19 978
Iveland kommune	1,69 %	2 771 008	1 794 671	1 854 000	2 711 679
Kristiansand kommune	0,07 %	41 743	65 751	51 000	56 494
Kvinesdal kommune	3,55 %	6 765 291	5 738 309	4 836 000	7 667 600
Lindesnes kommune	0,20 %	120 463	191 991	154 000	158 454
Marnardal kommune	1,76 %	1 105 659	1 841 811	1 391 000	1 556 470
Sirdal kommune	1,09 %	3 420 593	3 058 888	2 143 000	4 336 481
Valle kommune	4,83 %	10 389 270	6 218 055	7 026 000	9 581 325
Vennesla kommune	3,42 %	1 913 560	3 551 427	2 603 000	2 861 987
Åmli kommune	1,89 %	2 974 900	1 910 577	2 055 000	2 830 477
Åseral kommune	3,13 %	3 148 933	4 495 039	2 737 000	4 906 972
Driftsfond		2 000 898	-		2 000 898
Sum	**100,0 %**	**147 671 081**	**113 940 899**	**103 854 000**	**157 757 980**

Ifølge årsmeldingen 2017 ønsker Konsesjonskraft IKS å redusere reservekapitalen de neste 4 årene, slik at hver deltaker har samme reservekapital i øre/KWh. Dette betyr at eierkommunene fra Aust-Agder, som har opparbeidet mer reservekapital, vil redusere mer her enn for deltakerkommunene i Vest-Agder.

[12] Fond og reservekapital, note 8 i regnskapet

4.3.3 Konklusjon og vurderinger

Revisjonen har gjennomgått de føringer som ligger til grunn for utbetalingene til eierkommunene, og sett hvordan dette løses i praksis av selskapet. Revisjonen har ikke mulighet til å vurdere de tekniske løsningene som ligger i dette, og gjør kun vurderinger på et overordnet plan.

Konsesjonskraft IKS har en rekke rammer å forholde seg til ved utbetalinger til sine eiere. Utbetalingene er regulert blant annet i selskapsavtalen og vedtak i representantskapet. Det ligger i ansvaret til selskapet å utarbeide en utbetalingsnøkkel, men det er representantskapet, ved eierne, som vedtar utbetalingene.

Revisjonen vurderer at det er tilstrekkelige mekanismer som sammen utgjør tilfredsstillende kontroll av selskapet. Dette innebærer blant annet representantskapets rolle i vedtak for utbetalinger. Revisjonen legger til grunn at selskapets eiere alltid vil være interessert i størst mulig gevinst fra selskapet, kombinert med en forutsigbarhet. Dette i seg selv er med på å sikre at utbetalinger gjøres i henhold til foreliggende avtaleverk.

Revisjonen vurderer at selskapet opererer med stor grad av åpenhet, ved blant annet å informere representantskapet om hvordan fordelingsnøklene utarbeides. Åpenhet kan være med på å legge gode rammer for kontroll. I tillegg legger selskapet informasjon om kraftmarkedet ut på nett. Dette er en hensiktsmessig metode for deling av informasjon, da selskapets eiere er spredt over et stort geografisk område.

Selskapet trekker selv frem den største risikoen for endringer i selskapsstrukturen, og herunder utbetalinger til eierkommunene, til å være lovendringer på området.

5.0 Eiers kommentar

I henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14 har følgende uttalelsesrett ved revisjonsrapporter: «... *selskapet som er omfattet av eierskapskontrollen og til den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierfunksjon*». Fylkesordfører og eierrepresentanter gjennom fylkeskommunens postmottak har mottatt rapporten til uttalelse, med fylkesrådmannen på kopi.

Revisjonen har ikke mottatt noen tilbakemelding, og forutsetter dermed at fylkeskommunen som eier ikke har noen kommentarer til selskapskontrollen.

6.0 Litteratur

LOV-1917-12-14-16 Lov om konsesjon for rettigheter til vannfall

LOV-1917-12-14-17 Lov om regulering og kraftutbygging i vassdrag

LOV 1992-09-25-107 Lov om kommuner og fylkeskommuner (Kommuneloven)

LOV 1999-01-29-6 Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven)

FOR-2004-06-15-906 Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner

NKRF. Praktisk veileder. *Selskapskontroll – Fra A til Å*

Konsesjonskraft IKS – Årsmelding 2018

Konsesjonskraft IKS – «Strategiplan og grunnleggende etiske prinsipp 2018-2023»

7.0 Vedlegg

Selskapsavtale

Selskapsavtale Konsesjonskraft IKS

§ 1 – Firma

Konsesjonskraft er eit interkommunalt selskap med firmanamn:

Konsesjonskraft IKS

Selskapet er skipa med heimel i lov om interkommunale selskap, lov av 29. 1.1999, nr. 6.

Selskapsavtalen gjeld i tillegg til lov om interkommunale selskap, og erstattar tidlegare selskapsavtale datert 1.5.2010.

§ 2 – Deltakarar i selskapet

Aust-Agder fylkeskommune	943 039 046
Vest-Agder fylkeskommune	960 895 827
Arendal kommune	940 493 021
Audnedal kommune	964 966 753
Birkenes kommune	964 965 870
Bygland kommune	964 966 397
Bykle kommune	958 814 968
Evje og Hornnes kommune	964 966 109
Flekkefjord kommune	964 967 369
Froland kommune	964 439 045
Grimstad kommune	864 964 702
Hægebostad kommune	964 963 916
Iveland kommune	864 966 012
Kristiansand kommune	963 296 746
Kvinesdal kommune	964 964 076
Lindesnes kommune	964 966 664
Marnardal kommune	964 966 931
Sirdal kommune	964 964 165
Valle kommune	964 966 575
Vennesla kommune	936 846 777
Åmli kommune	864 965 962
Åseral kommune	964 966 842

Deltakarane i selskapet overlet til Konsesjonskraft IKS uttak og omsetning av all konsesjonskraft den enkelte deltakar disponerer til ei kvar tid.

Avtalane kommunane i Vest-Agder har med Eramet blir fullt ut akseptert fram til utløp, høvesvis 31.12.2022 for Kvinesdal og 30.6.2024 for Sirdal og Vest-Agder fylkeskommune.

§ 3 – Føremålet med selskapet

Konsesjonskraft IKS skal vere ein leiande nasjonal forvaltar av konsesjonskraft.

Konsesjonskraft IKS skal omsetje kommunane og fylkeskommunen si konsesjonskraft, gjennom å ta i mot og formidle vidare den pengeytinga som oppstår gjennom forvaltinga av konsesjonskraftrettane og delta i verksemd som har naturleg samanheng med dette.

Konsesjonskraft IKS skal etterleve og praktisere prinsippet om meiroffentlegheit i alt arbeid.

Konsesjonskraft IKS skal mellom anna trygge konsesjonskraftordninga som ein kommunal/fylkeskommunal rett, trygge verdien i konsesjonskraftordninga, og sikre deltakarane påreknelege og gode inntekter.

§ 4 – Selskapet sitt hovudkontor

Selskapet har hovudkontor i Valle kommune.

Adresse 4747 Valle

§ 5 – Representantskapet

Representantskapet er øvste organet i selskapet og deltakarane utøver sitt mynde i selskapet gjennom dette. Representantar og vararepresentantar blir valde av dei respektive kommunestyra og fylkestinget for fire år av gongen. Funksjonstida fylgjer den kommunale valperioden. For perioden fram til neste kommunevalperiode oppnemner kommunane i Vest-Agder og Vest-Agder fylkeskommune representantar uavhengig av nåverande representantar frå Aust-Agder.

Representantskapet har 24 faste representantar, fordelt med 2 representant frå kvar fylkeskommune og 1 representant frå kvar kommune. Det skal oppnemnast like mange vararepresentantar.

Representantane har fylgjande stemmefordeling: 1 GWh konsesjonskraft rekna etter alminnelege avrundingsreglar svarer til 1 stemme, men likevel slik at alle deltakarane har minst 1 stemme. Stemmene blir berekna etter volumtala per 1. januar kvart år. Representantane frå fylkeskommunen stemmer i fellesskap for det tal på stemmer fylkeskommunen har. For representantskapsmøte i 2014 legg ein volumtala per 1. januar 2015 til grunn for deltakarane frå Vest-Agder.

Om inhabilitet for representantar og vararepresentantar gjeld reglane i kommunelova § 40 nr. 3.

Leiaren i representantskapet innkallar til møte når han finn det påkravt, eller når styret vedtek at det skal innkallast til slikt møte. Det skal haldast minst eitt ordinært representantskapsmøte i året. Møtet skal haldast innan utgongen av juni månad. Innkallinga skal sendast ut med minst 2 - to vekers varsel. Dersom leiaren i representantskapet eller styret finn det naudsynt, kan representantskapet innkallast med kortare varsel.

Innkalling med saksdokument skal sendast til vararepresentantane i representantskapet.

Leiaren leiar representantskapet sine møte. Dersom leiaren har forfall, vert møtet leia av nestleiaren. Er ingen av desse til stades vert møteleiaren vald av dei representantane som er til stades ved vanleg fleirtall. Står stemmene likt, skjer valet ved loddtrekking.

Representantskapet er vedtaksført når minst halvdelen av medlemene er til stades og desse representerer minst 2/3 av stemmene. Eit vedtak er gyldig når det er gjort med fleirtalet av stemmene i eit vedtaksført representantskap. Ved likt stemmetal er leiaren si stemme avgjerande.

Det same gjeld dersom møtet vert leia av nestleiaren eller ein vald representant. Desse avstemmingsreglane gjeld og ved tilsetjingar.

Representantskapet vel sjølv leiar og nestleiar, i tillegg til styre, revisor og valnemnd.

Representantskapet sine oppgåver er elles:

1. Vedtake styreinstruks.
2. Godkjenne instruks for dagleg leiar.
3. Vedtake strategiplan etter framlegg frå styre
4. Vedtake finansreglement
5. Vedtake økonomiplan og budsjett etter framlegg frå styret.
6. Godkjenne rekneskapen og handsame årsmelding.
7. Fastsette godtgjering til styremedlemene og representantskapets medlemer.
8. Handsame andre saker som styret legg fram for det.

§ 6 – Styret

Konsesjonskraft IKS vert leia av eit styre på 7 medlemer med like mange varamedlemer i rekkefylgje. Medlemmene er valde av representantskapet for den kommunale valperioden, av desse 4 medlemer med varamedlemer etter framlegg frå kraftutbyggingskommunane og 3 medlemer med varamedlemer etter framlegg frå fylkeskommunane. Styret vel sjølv leiar og nestleiar.

For perioden fram til nytt kommunestyreval i 2015, skal auken i talet på styremedlemmer berre skje med medlemer frå Vest-Agder. Dette blir gjort ved at Vest-Agder møter med to faste medlemer og to fast møtande varamedlemer, fastsett på representantskapet av kommunane og fylkeskommunen i Vest-Agder.

Leiaren i representantskapet har møte- og talerett i styremøta.

Om inhabilitet for medlemene og varamedlemene i styret gjeld reglane i kommunelova § 40.

Styreleiaren innkallar til møte når han finner det påkravd eller når minst tre av styremedlemene krev at det skal innkallast til slikt møte. Innkallinga skal sendast ut skriftleg med minst 1 - ei vekes varsel. Dersom styreleiaren finn det naudsynt, kan styret innkallast med kortare varsel. Innkallinga med saksdokument skal sendast til varamedlemene i styret.

Dersom leiaren har forfall, vert styremøtet leia av nestleiaren. Er ingen av desse tilstades, vert møteleiaren vald av dei styremedlemene som er til stades ved vanleg fleirtal. Ved likt stemmetal, skjer valet ved loddtrekking.

Styret er vedtaksført når minst fire av medlemene eller deira varamedlemer er til stades.

Når ikkje anna er fastsett i selskapsavtalen, er eit vedtak gyldig når det er gjort med halvdelen av dei medlemmene som er til stades. Ved stemmelikskap er leiarens stemme avgjerande. Det same gjeld dersom møtet vert leia av nestleiaren eller eit vald medlem. Desse avstemmingsreglane gjeld og ved val og tilsetjingar.

§ 7 – Styret sine oppgåver

Styret skal:

- Sjå til at Konsesjonskraft IKS vert styrt og forvalta i samsvar med selskapsavtalen, instruksar og vedtak.

- Tilsette dagleg leiar.
- Legge fylgjande fram for representantskapet:
  - Styreinstruks.
  - Instruks for dagleg leiar.
  - Strategiplan
  - Økonomiplan og budsjett.
  - Rekneskap og årsmelding.
- Gjennomføre fordeling av selskapet sine midlar i samsvar med § 14.
- Inngå kontraktar innafor ramma av dei vedtaka representantskapet har gjort.
- Vedtake og vedlikehalde risikostrategien.
- Vedtake og vedlikehalde beredskapsplanen.
- Vedtake eventuell deltaking i andre selskap.
- Utøve mynde som ikkje ligg til representantskapet.

Det skal førast protokoll frå styremøta.

§ 8 – Valnemnd til styret

Valnemnda skal bestå av tre medlemmer, og blir valt av representantskapet på møtet i juni i kvart kommunevalår. Valnemnda har som oppgåve å fremje forslag for representantskapet i desember same år på nytt styre etter valet.

Valnemnda vel sin eigen leiar.

Funksjonstida er over når nytt styre er valt.

§ 9 – Dagleg leiar

Konsesjonskraft IKS skal ha ein dagleg leiar som står for den daglege leiinga av selskapet og som skal følgje dei retningsliner og pålegg som styret gjev.

Instruks for dagleg leiar skal utarbeidast av styret, jfr. § 7.

§ 10 – Forvaltning

Styret er ansvarleg for at den delen av kapitalen som representantskapet vedtek ikkje å utbetale til deltakarane, jfr. §§ 14 og 15, gjev ei tilfredsstillande renteavkastning, samstundes som naudsynt kapital må kunne stillast til rådvelde på kort varsel. Konsesjonskraft IKS sin kapital elles blir å plassere på renteberande konto i bank, i pante- og/eller ihendehavarobligasjonar, i aksjar eller aksjefond, i fast eigedom eller på annan måte mot tilfredsstillande tryggleik. Dette skjer i medhald av finansreglement vedteke av representantskapet.

Årsmelding og rekneskap skal handsamast ferdig av representantskapet innan utgongen av juni månad, og sendast deltakarane i selskapet for handsaming.

§ 11 – Innskott frå deltakarane

Deltakarane skal ikkje gjere innskott i selskapet.

Ikkje utbetalte inntekter inkl. renteavkastning, skal til ei kvar tid forvaltast av styret for eventuell seinare utbetaling til dei einskilde kommunane/fylkeskommunen, jfr. § 10.

GAM

BSL

§ 12 – Eigardel og ansvarsdel

Eigardel per utgongen av 2013 er fylgjande:

Aust-Agder fylkeskommune	38,33
Vest-Agder fylkeskommune	19,24
Bykle	10,85
Valle	4,83
Kvinesdal	3,55
Vennesla	3,42
Bygland	3,30
Åseral	3,13
Froland	2,40
Åmli	1,89
Marnardal	1,76
Iveland	1,69
Flekkefjord	1,31
Sirdal	1,09
Arendal	1,02
Grimstad	0,83
Evje og Hornnes	0,39
Birkenes	0,36
Audnedal	0,31
Lindesnes	0,20
Kristiansand	0,07
Hægebostad	0,03
Totalt	100,00

Ansvarsdelen er lik eigardelen.

Dersom det oppstår endring for ein eller fleire deltakarar på minst 10 % av opphavleg eigardel og denne endringa utgjer minst 2 prosentpoeng, skal styret ta initiativ til å få endre selskapsavtalen gjennom ny handsaming hos alle deltakarane. Revisjon skal i alle tilfelle skje etter avlagt rekneskap for 2018, då dette er tidspunktet for full implementering og sikring av tilgjengeleg kraftvolum frå Vest-Agder.

§ 13 – Kapital og avkastning

Konsesjonskraft IKS sin kapital og inntekter kjem fram gjennom omsetning av konsesjonskraft og avkastning av kapitalen.

§ 14 – Fordeling av selskapet sine midlar

Dei midlane som vert tilførde Konsesjonskraft IKS, skal fordelast i samsvar med denne paragrafen.

For Aust-Agder gjeld fylgjande fordeling:

- For alle kommunane utanom Bykle og Valle gjeld:
  - Konsesjonskraftkommunane skal tildelast inntekter tilsvarande alminneleg forsyning tillagt inntil 10 GWh

- For kommunane Bykle og Valle gjeld:
  - Kommunen prioriterer den rimelegaste krafta innanfor det som til kvar tid er forbruket til alminneleg forsyning.
  - Overskytande kraft utover forbruket til alminneleg forsyning fordelast fylgjande:
    - Fylkeskommunen 90%
    - Kommunen 10%

For Vest-Agder gjeld fylgjande fordeling:

- For alle kommunane i Vest-Agder gjeld:
  - Kommunen prioriterer den rimelegaste krafta innafor det som til kvar tid er forbruket til alminneleg forsyning.
  - Overskytande kraft utover forbruket til alminneleg forsyning fordelast fylgjande:
    - Fylkeskommunen 95%
    - Kommunen 5%

§ 15 – Utgifter til administrasjonen

Utgiftene til administrasjon vert dekt av Konsesjonskraft IKS sine inntekter og avkastning. Styret fastset løn til dagleg leiar.

Utgifter til administrasjon av Konsesjonskraft IKS skal fordelast høvesvis på kommunane/fylkeskommunen etter storleiken på konsesjonskraftinntektene det einskilde året.

§ 16 – Endring av selskapsavtalen

Selskapsavtalen skal vedtakast i kommunestyre og fylkesting av alle deltakarane.

Endringar i selskapsavtalen som gjeld endringar som nemnt i lov om interkommunale selskap § 4, tredje ledd, må vedtakast av kommunestyre og fylkesting. Dette gjeld:

1. Selskapet sitt føretaksnamn
2. Deltakarar i selskapet
3. Formålet til selskapet
4. Kommunen der selskapet har sitt hovudkontor
5. Tal på styremedlemmer
6. Deltakarane si innskotsplikt og plikt til å gjere andre ytingar overfor selskapet
7. Den enkelte deltakar sin eigardel i selskapet og den enkelte deltakar sin ansvarsdel i selskapet dersom denne avvik frå eigardelen.
8. Tal på representantar i representantskapet og kor mange medlemmer den enkelte deltakar oppnemner
9. anna som etter lov skal fastsettast i selskapsavtalen

Andre endringar kan gjerast med minst 2/3 av stemmene i eit vedtaksført representantskap.

§ 17 – Voldgift

Ein tvist mellom partane om denne kontrakten skal avgjerast med voldgift etter Lov om voldgift av 14. mai 2004 nr. 25, med mindre ein av partane krev avgjerd ved dei ordinære domstolane.

Voldgiftsretten skal bestå av tre medlemmer, kvar av partane vel eitt medlem. Voldgiftsretten sin leiar skal vere jurist i dømmande stilling, og blir valt av dei partane valde medlemmer i fellesskap.

§ 18 – Andre reglar

Selskapsavtalen erstattar selskapsavtalen frå 2008 og trer i kraft 1.7.2014.

Det er deltakarane sin intensjon å reforhandle avtalen innan 1.7.2024.

Avtalen gjeld til og med 31.12.2029.

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 19/00152-13
Saksbehandler Sander Haga Ask

Saksgang	Møtedato
Vest-Agder kontrollutvalg	11.12.2019

Orientering fra revisor 11.12.2019

Forslag fra sekretariatet:
Saken tas til orientering.

Saksopplysninger:
Kontrollutvalget har et ansvar for å se til at det blir gjennomført revisjon i kommunen. For å holde seg orientert om det pågående revisjonsarbeidet i kommunen, orienterer revisjonen jevnlig gjennom året.

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 19/00153-13
Saksbehandler Sander Haga Ask

Saksgang	Møtedato
Vest-Agder kontrollutvalg	11.12.2019

Referatsaker 11.12.2019

Forslag fra sekretariatet:

Saken tas til orientering.

Saksopplysninger:

1. Kontrollutvalgets saker behandlet i fylkestinget
    a. Ingen
2. Referatsaker
    a. Ingen

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 19/00154-12
Saksbehandler Sander Haga Ask

Saksgang	Møtedato
Vest-Agder kontrollutvalg	11.12.2019

Eventuelt 11.12.2019